

Azylový dům – jednoduché cesta pro náročné žití

Bc. Adéla Opletalová DiS.

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Adéla Opletalová, DiS.**

Osobní číslo: **H13953**

Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Azylový dům – jednoduchá cesta pro náročné žití**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek vztahujících se k problematice sociální práce v azylových domech a procesu reintegrace.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovorů.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BEDNÁŘOVÁ, Z. Domácí násilí. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-780-254-5422-0.

CONWAY, Helen L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507.

MAREŠ, Petr a Lenka ORGONÍKOVÁ. Faktory sociálního vyloučení: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006. Vybrané kapitoly z teorií a metod sociální práce, Sv. 2. ISBN 80-870-0715-8.

MATOUŠEK, O. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-736-7002-X.

NOVÁK, Tomáš a Bohumila PRŮCHOVÁ. Jak přežít rozvodové peklo: malý sumář velkých rozvodových hrůz a jak je učinit snesitelnějšími. Brno: Jota, 2004. ISBN 80-721-7294-8.

PRŮDKOVÁ, Táňa a Přemysl NOVOTNÝ. Bezdomovectví: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Editor Tomáš Sirovátka, Petr Mareš. Praha: Triton, 2008. ISBN 978-807-3871-000.

RICHTEROVÁ, Bohdana a Lenka ORGONÍKOVÁ. Různé cesty pomoci: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova. Krnov: AKLUB, 2008. Vybrané kapitoly z teorií a metod sociální práce, Sv. 2. ISBN 978-802-5415-627.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lenka ORGONÍKOVÁ. Krizová intervence pro praxi: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova. Praha: Grada, 2004. Psyché (Grada), Sv. 2. ISBN 80-247-0586-9.

VÁGNEROVÁ, Marie a Přemysl NOVOTNÝ. Psychopatologie pro pomáhající profese: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Editor Tomáš Sirovátka, Petr Mareš. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8802-3.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Helena Skarupská, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **7. ledna 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **17. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 7. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 12.4.2015

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřená na problematiku lidí bez domova. Na to jaké formy pomoci jim nabízí naše společnost a na konkrétní druhy azylových domů u nás. Cílem praktické části je zjistit, zda je azylový dům pro uživatele jednoduchá cesta pro náročné žití. Dále se snaží najít odpovědi na otázky, zda existuje azylová turistika, jaké jsou důvody vyhledávání azylových domů, jak jsou uživatelé v azylovém domě spokojeni a jak si představují svojí budoucnost.

Klíčová slova: Azylový dům, bezdomovectví, důvody, příčiny, pomoc

ABSTRACT

The thesis is focused on the problems of homeless people. It deals with the forms of help that are offered by our society and with the types of hostels for the homeless. The aim of the practical part is to find out whether the hostel is an easy way for hard living of these people. Further, it tries to look for the answers for the questions whether there is so called hostel tourism, what motives they have for looking for hostels, how these people are satisfied there and what ideas about the future they have.

Keywords: Hostel, homelessness, reasons, causes, help

Poděkování:

Děkuji především PhDr. Heleně Skarupské, Ph.D. za trpělivý přístup a cenné rady, které mi při psaní této práce velmi pomohly.

Mé poděkování patří také celé mé rodině za pomoc a podporu, kterou mi věnovali po celou dobu mého studia.

Velké díky patří také všem účastníkům výzkumu, za ochotu a upřímnost.

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PROBLEMATIKA BEZDOMOVECTVÍ	12
1.1 DEFINICE BEZDOMOVECTVÍ.....	12
1.2 DĚLENÍ BEZDOMOVECTVÍ.....	13
1.2.1 Zjevné bezdomovectví.....	14
1.2.2 Skryté bezdomovectví.....	14
1.2.3 Potencionální bezdomovectví.....	14
1.3 BEZDOMOVECTVÍ JAKO SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝ JEV.....	15
1.3.1 Alkoholismus a jiné závislosti.....	15
1.3.2 Problémy v rodině.....	16
1.3.3 Kriminalita	17
1.4 PSYCHOSOCIÁLNÍ PŘÍČINY BEZDOMOVECTVÍ.....	18
1.4.1 Nezaměstnanost.....	18
1.4.2 Pobyť v ústavním zařízení nebo vězení.....	20
1.4.3 Zdravotní problémy.....	20
1.4.4 Sociální a zdravotní systém.....	21
1.5 ŽIVOT BEZDOMOVCEŮ NA ULICI.....	21
1.5.1 Způsob obživy.....	22
1.5.2 Bydlení a volný čas na ulici.....	22
1.5.3 Vztahy s lidmi.....	23
2 FORMY POMOCI	25
2.1 SOCIÁLNÍ DÁVKY.....	25
2.1.1 Příspěvek na živobytí.....	25
2.1.2 Doplatek na bydlení	25
2.1.3 Mimořádná okamžitá pomoc	26
2.2 SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	26
2.2.1 Terénní služby.....	28
2.2.2 Nízkoprahová denní centra.....	29
2.2.3 Ubytovací služby.....	31
3 AZYLOVÉ DOMY	33
3.1 AZYLOVÝ DŮM PRO MUŽE.....	34
3.2 AZYLOVÝ DŮM PRO MATKY (RODINY) S DĚTMI.....	35
3.3 AZYLOVÝ DŮM PRO ŽENY – OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	37
3.4 NESTÁTNÍ ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ SLUŽBY V AZYLOVÝCH DOMECH.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	41
4.1 CÍLE VÝZKUMU.....	41
4.2 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	41
4.3 VÝZKUMNÝ TERÉN.....	43
4.3.1 Charitativní dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín a Straník	43

4.4	VÝZKUMNÝ VZOREK.....	44
4.5	CHARAKTERISTIKA VYBRANÉHO VZORKU RESPONDENTŮ.....	45
4.6	VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	45
	5 ZPRACOVÁNÍ, INTERPRETACE A VYHODNOCENÍ DAT.....	47
5.1	PAN IGOR.....	47
5.1.1	Případová studie pan Igor.....	47
5.1.2	Shrnutí a doporučení pan Igor.....	50
5.2	PAN LEOŠ.....	51
5.2.1	Případová studie pan Leoš.....	51
5.2.2	Shrnutí a doporučení pan Leoš.....	53
5.3	PAN MARCEL.....	54
5.3.1	Případová studie - pan Marcel.....	54
5.3.2	Shrnutí a doporučení - pan Marcel.....	56
5.4	PAN JAROMÍR.....	57
5.4.1	Případová studie pan Jaromír.....	57
5.4.2	Shrnutí a doporučení - pan Jaromír.....	59
5.5	PAN ČESTMÍR.....	61
5.5.1	Případová studie pan Čestmír.....	61
5.5.2	Shrnutí a doporučení pan Čestmír.....	62
5.6	PAN PAVEL.....	63
5.6.1	Případová studie pan Pavel.....	63
5.6.2	Shrnutí a doporučení - pan Pavel.....	65
5.7	PAN CYRIL.....	66
5.7.1	Případová studie pan Cyril.....	66
5.7.2	Shrnutí a doporučení - pan Cyril.....	67
5.8	SHRnutí VÝZKUMU.....	68
	ZÁVĚR.....	72
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	76
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	77
	SEZNAM TABULEK.....	78
	SEZNAM PŘÍLOH.....	79

ÚVOD

Mít vlastní bydlení je pro každého člověka základní potřebou. To, že má člověk místo, které ho chrání před vnějšími vlivy prostředí, že má svoji postel a teplé jídlo, není samozřejmostí. Je spousta lidí, kteří se dostanou do takových problémů, že o svůj domov přijdou. Někteří svoji situaci vůbec neřeší a tak se ocitnou na ulici. Jiní dokážou zmobilizovat poslední zbytky sil, které jim ještě zbyly, a vyhledají pomoc. Já jsem se s těmito lidmi před nástupem na rodičovskou dovolenou často setkávala, protože jsem pracovala v azylovém domě, který se snaží tyto lidi z jejich těžké životní situace dostat.

Protože už má bakalářská práce se týkala problematiky azylových domů, rozhodla jsem se tuto problematiku více rozpracovat i ve své diplomové práci. Jelikož zařízení v Novém Jičíně, kde jsem dříve pracovala a prováděla svůj výzkum, je zařízení pro muže i pro rodiny s dětmi, snažila jsem se, aby byl výzkumný vzorek vybrán z obou těchto zařízení.

Cílem diplomové práce je zjistit, zda je pro uživatele azylový dům jednoduchou cestou pro náročné žití.

V jednotlivých kapitolách teoretické části mé diplomové práce se věnuji základní charakteristice a rozdělení bezdomovectví. V jednotlivých podkapitolách popisují psychosociální příčiny bezdomovectví jako je nezaměstnanost, pobyt v ústavním zařízení, zdravotní problémy, sociální a zdravotní systém. Dále se věnuji bezdomovectví jako sociálně patologickému jevu, kde se zaměřuji na alkoholismus, problematiku v rodině, kriminalitě. Také se věnuji životu bezdomovců na ulici – jak tráví volný čas na ulici, jaké mezi sebou mají vztahy, a jak si zabezpečují obživu. V další kapitole se zabývám formami pomoci, které jsou zaměřeny na lidi bez domova – zde se věnuji sociálním dávkám a sociálním službám určeným této skupině lidí. Poslední popisovanou skutečností je popis konkrétní pomoci. Uvádím zde, do jakých zařízení se lidé bez domova i ti, kteří se ocitli v tíživé situaci, mohou obrátit. Jsou to jednotlivé azylové domy, které poskytují pomoc mužům, rodinám či matkám s dětmi a obětem domácího násilí.

Cílem praktické části je zmapovat život uživatelů azylového domu pro muže a azylového domu pro rodiny s dětmi a zjistit, zda je pro ně jednodušší žít v azylovém domě nebo se potýkat se starostmi běžného života. Zjistíme, jaký život vedli před tím, než se ocitli na ulici a následně v azylovém domě, jaká pozitiva a negativa zde vidí, jak si představují svoji budoucnost.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PROBLEMATIKA BEZDOMOVECTVÍ

„Člověk má jeden domov, ale bezdomovec sto.“

Romské přísloví.

Každý člověk se ve svém životě setkal s někým, o kom si myslel, že je to bezdomovec. Ale bylo tomu skutečně tak? Jsou to lidé, kteří spí na nádražích, postávají u supermarketů, jsou zanedbaní a opilí? Bezdomovectví má mnoho podob. A až díky zaměstnání v azylovém domě, kde jsem poznala příběhy těchto lidí, jsem zjistila, že ne vždy si za tuto těžkou a složitou životní situaci mohou sami. Nikdo v životě nemůže vědět, co se mu stane. Jestli se náhodou ze dne na den neocitne na ulici a nestane se bezdomovcem.

1.1 Definice bezdomovectví

Bezdomovectví lze vymezit mnoha definicemi. Proto bude v této podkapitole uvedu a srovnáno několik z nich. Jako první bude představena definice Marka (2012, s. 13):

„Slovo bezdomovec je v našem právním řádu zastoupeno označením osoby bez státní příslušnosti. Pojem bezdomovec je relativně nový a jeho význam se postupně změnil. Tento termín se v právní terminologii vyskytoval jako označení pro osobu bez státní příslušnosti a bez domovského práva. Problém etymologie pojmu bezdomovec tkví ve významu slova domov. Domov je pojem s mnohem větším významem, než má význam přístřeší – je spojován se sociálním zázemím, tedy s rodinou a místem, kam se lze vždy vrátit a uchýlit se tam. V odborné literatuře se o bezdomovcích obvykle píše jako o osobách bez přístřeší, sociálně slabých či nepřízpůsobivých občanech.“ Tato definice pohlíží na termín z hlediska právního vymezení.

Manželé Hradečtí (1996, s. 34) vycházejí při definování bezdomovectví ze sociologického hlediska. *„Bezdomovectví není věcí individuálního výběru, jak mnozí tvrdí a snaží se tento fenomén takto negativněigmatizovat. Sociologové vědí, že bezdomovecký fenomén je část sociálního procesu, důsledek kontinuálních sociálních a ekonomických sil vedoucích až k sociálním strukturám (trh práce, trh s byty, atd.). Těžce definovaným charakteristickým rysem je skutečnost, že bezdomovectví by mělo být posuzováno raději ve svých příčinách, nežli v důsledcích, raději v prevenci než v represí.“*

V poslední definici rozebírá Vágnerová (2013, s. 9,10) psychologické hledisko bezdomovectví. *„Ztráta zázemí, jistoty a bezpečí domova, blízkých lidí, s nimiž by daný jedinec sdílel život a s tím souvisejícího pocitu opory. Bezdomovectví přináší větší míru*

stresu a nutnost vyrovnávat se s neustálým ohrožením, které život na ulici přináší. Nejde tedy jen o to, že člověk nemá trvalé bydliště, ale že mu chybí lidé, k nimž by patřil, místo, kde by se cítil bezpečný a byl by ochoten pro něj něco udělat. Bezdomovectví člověka na jedné straně zbavuje tlaku na plnění různých požadavků, ale zároveň ho připravuje o ochranu, kterou standardní sociální začlenění poskytuje. Bezdomovectví bývá tudíž leckdy spojeno s procesem postupné desocializace.“

Není pochyb o tom, že každý potřebuje ve své životě někoho, o koho by se v krizových situacích mohl opřít, poradit se, obejmout ho. Člověk, který zůstane bez tohoto zázemí, je bez pochyby velmi frustrovaný a i tato skutečnost může vést k tomu, že se tuto samotu snaží nahradit alkoholem. Tímto problémem se však podrobněji bude věnovat jedna z dalších podkapitol.

Podle Průdkové a Novotného (2008, s. 12) je bezdomovectví více než jen nedostatkem přístřeší a více než chudoba. Je to neschopnost člověka participovat na způsobu života, který je standardní pro většinu populace.

1.2 Dělení bezdomovectví

Podle autorů Hradecká, Hradecký (1996, s. 36) bezdomoveckou populaci dělíme do tří skupin a to:

- a) Bezdomovectví zjevné.
- b) Bezdomovectví skryté.
- c) Bezdomovectví potencionální).

Toto rozdělení se uvádí nejčastěji a to z toho důvodu, že se nejvíce váže k prostoru, ve kterém bezdomovce můžeme potkat. Jsou však známy i další typologie bezdomovectví. Marek (2012, s. 15) uvádí, že bezdomovec může být chronický, epizodický, přechodný a to podle toho jaké časové hledisko si zvolí. Pak se jedná o bezdomovce podle místa přespání, to je vázáno na hledisko geografické. Také musí být bráno v potaz hledisko způsobu užívání služeb pro bezdomovce, kde je nabízená krátkodobá jednorázová intervence, popřípadě delší sociální práce či jiná pomoc, kterou bezdomovci využívají. Pokud tomu tak není, jedná se o bezdomovce, kteří rezignovali na svůj osud a nestojí o pomoc. Dále mohou být bezdomovci dělení podle délky pobytu na ulici nebo podle toho, jak si zabezpečují obživu (jestli kradou, žebrají, využívají různých charitativních organizací).

1.2.1 Zjevné bezdomovectví

Nejvíce viditelné je zjevné bezdomovectví, uvádějí ve své práci Hradečtí (1996, s. 36), protože jsou to právě ti bezdomovci, které na ulicích potkáváme. Mezi zjevné bezdomovce patří osoby žijící na ulicích, na nádražích, ale také ti, kteří vyhledávají ubytování v noclehárnách, azylových domech či jiných organizacích, které se o bezdomovce starají. Určitě stojí za zmínku jeden fenomén zjevného bezdomovectví, kterého si všiml sociolog Serge Paugama, jak píše Hradečtí (1996, s. 38). Když odejde člověk z domova, první místo, kde se uchýlí, je nádraží. Mluvíme o tzv. „nádražní populaci“, která je rozdělena do tří skupin. První skupinu tvoří nově příchozí, kteří se po prvním životním neúspěchu toulají a kteří se setkávají s podobnými lidmi právě na nádraží. Právě tito jsou určeni k vyloučení ze společnosti. Druhou skupinu tvoří navyklí – ti již sociálně vyloučení jsou. Třetí skupinu tvoří nestejnorodá vrstva. Jsou to většinou mladí lidé, nechtění, bez domova, který opustili z různých příčin. Často se hlásí ke skinheadům, punkerům apod.

1.2.2 Skryté bezdomovectví

Podle Marka (2012, s. 14) jsou skrytí bezdomovci ti, kteří nemají žádnou možnost stálého bydlení, avšak nežijí přímo na ulici. Mají sice kde bydlet, ale z právního hlediska jsou bezdomovci, protože nemají nikde trvalý pobyt a tak přespávají u známých, popřípadě v ubytovnách nebo noclehárnách. Tito bezdomovci však nežijí jen v „příjemném“ náhradním bydlení. Mnozí ze skrytých bezdomovců přespávají v kontejnerech, sklepech, skvotech nebo polorozpadlých domech. Na rozdíl od těch zjevných nezůstávají dlouho na jednom místě.

1.2.3 Potencionální bezdomovectví

Hradečtí (1996 s. 41,42) za potencionální bezdomovce považují ty lidi, kteří sice mají své bydlení i zaměstnání, ale velice často se nacházejí v tíživé finanční situaci nebo řeší další, ať už zdravotní nebo životní a proto je pro ně hrozba ulice velice blízká. Do potencionálních bezdomovců se řadí i ti, kteří čekají na propuštění z vězení nebo dětského domova či jiného ústavu, kteří se nemají kam vrátit. Mezi další potencionální bezdomovce můžeme taky řadit lidi rozvedené, nezaměstnané, matky samoživitelky, ale také lidi v podnájmu či cizince.

1.3 Bezdomovectví jako sociálně patologický jev

I když je bezdomovectvím ohrožen každý člověk, tak lidé, kteří se svým chováním odlišují od chování běžné populace, jim jsou ohrožení daleko víc. Tímto nezdravým chováním a hlavně jevy, které ho mohou vyvolat, se zabývá sociální patologie. Podle Fischera a Škody (2014, s. 13) se sociální patologie „zabývá zákonitostmi takových způsobů chování, které společnost hodnotí jako nežádoucí, protože porušují její sociální, morální či právní normy.“ Někdy je též sociální patologie označována jako sociální deviace, což je ale mylné. Jevy, které jsou označovány za deviantní, nemusí být patologické a naopak. Sociálně patologické jevy jsou navíc pro společnost negativní, kdežto deviantní ne.

Sociálně patologické jevy, které souvisejí s bezdomovectvím, jsou zejména: alkoholismus a jiné závislosti, problémy, které vznikají v rodině, jako je zneužívání, týrání, rozvod, domácí násilí, kriminalita.

1.3.1 Alkoholismus a jiné závislosti

Fischer a Škoda (2014, s. 99) uvádějí, že **alkohol** je nejčastější a nejrozšířenější užívanou psychotropní látkou u nás. Ve většině světa je běžně dostupnou látkou, která je spolu s cigaretami nejvíce propagována díky reklamním kampaním. Alkohol i nadále zůstává nejvíce zneužívanou látkou, která se podává při různých formálních i neformálních událostech. Rozvoj závislosti je nejčastěji popisován podle Amerického alkoholologa českého původu E. M. Jelínka ve čtyřech fázích:

1. **Stádium počáteční** – prealkoholické, kde si konzument uvědomuje, že pije jinak než ostatní a to proto, že mu alkohol přináší úlevu od jeho problémů, proto začíná pít častěji.
2. **Stádium varovné** je charakteristické zvyšováním dávky alkoholu. Za své pití se ještě stydí, protože dochází i k tzv. „okénkům“ a také k výčitkám.
3. **Rozhodné stádium** – začínají vznikat konflikty s okolím. Nad konzumací alkoholu již chybí kontrola, i když si jedinec myslí, že může kdykoliv s pitím přestat, tak je opak pravdou. V této fázi dochází ke změně osobnostních vlastností a rozvratu interpersonálních vztahů.
4. **Stádium konečné** – alkoholik se rychle opije a nedokáže bez alkoholu fungovat. Pije prakticky pořád s tím, že se objevují somatické a psychické poruchy. Má potíže prakticky pořád (Fischer a Škoda, 2014, s. 101).

Lidé velice často spojují závislosti s bezdomovectvím. Hlavním důvodem může být hlavně to, že ta část bezdomovců, se kterými se lidi setkávají na ulici, jsou vidět s alkoholem. Avšak jak uvádí Marek (2012, s. 25). Je paradoxní to, že většina služeb, které jsou nabízeny lidem bez domova, ctí pravidlo střízlivého uživatele. Pokud je toto pravidlo porušeno, jsou bezmilostně vyloučeni. Já sama jsem bohužel v našem zařízení toto musela řešit a ne jednou. Nebyli jsme však tak krutí, že bychom uživatele hned vyhodili na ulici. Nejprve byla uživateli udělena písemná napomenutí, pak ústní a až pak byl vyloučen. Stejně jako v běžné společnosti, tak i mezi bezdomovci jsou lidé, kteří pijí alkohol nebo jsou abstinenti.

Mezi alkoholiky a toxikomany na ulici jsou velké rozdíly. Marek (2012, s. 27) uvádí, že pokud mluvíme o alkoholících, jsou to většinou bezdomovci nad třicet let, kteří se na alkoholu stanou závislí po době užívání delší než pět. Alkoholik se většinou nestará o svůj vzhled a zdrojem jeho příjmů je žebrání a prohledávání popelnic. Oproti tomu závislý bezdomovec na drogách je mladší třiceti let a na drogách se stane závislý většinou po prvním užití. Jejich vzhled je však pro ně prioritou. Toxikomani tzv. somrují peníze na drogy nebo páchají trestnou činnost. Mezi bezdomovci je nejčastěji užívanou drogou alkohol a mezi toxikomany bezdomovci marihuana. Nejrozšířenější tvrdou drogou u lidí žijících na ulici je pervitin. Díky jeho užívání se mezi uživateli hojně vyskytuje žloutenka typu C a někdy i AIDS. Nejtěžší závislost bývá na toluenu a rozpouštědlech, díky kterým, člověk velice často upadá. Jak myšlenkově tak kognitivně. Tyto funkce se nevrátí k normálu ani při jejich abstinenci.

1.3.2 Problémy v rodině

Rodina je podle Vágnerové (2004, s. 589) „*důležitá sociální skupina, která plní celou řadu biologických, ekonomických, sociálních i psychologických funkcí. Poskytuje svým členům potřebné zázemí, uspokojuje jejich potřeby a zprostředkovává zkušenosti, které nelze získat jinde.*“

V každé rodině se vyskytují menší či větší neshody. Ale ne každá rodina se stane nefungující - disfunkční, která si neplní své základní role a funkce. Dle Fischera (2014, s. 140) patří k nejzávažnějším problémům:

- problém disfunkce až afunkce,
- problém anomálních osobností rodičů, kdy se rodiče nemohou nebo neumějí postarat o dítě,

- problematika týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte,
- problém úplnosti rodiny.

Hradecká a Hradecký (1996, s. 50) píše ve své práci, že mnoho mladých bezdomovců pochází právě z těchto rodin. Rozpad rodiny zde hraje velkou roli. Bezdomovectvím je však nejvíce ohrožen člověk, který je izolovaný a osamělý, kterého rodina opustila, nebo on opustil ji. Druhou ohroženou rodinou je rodina jednočlenná. Tady hovoříme především o maminkách, které se starají o dítě, ale velice často to z finančních nebo jiných důvodů nezvládají a tak se ocitnou na ulici. Pak v azylovém domě. Za veliký problém, který je spojen s bezdomovectvím, je uváděn rozvod. Samozřejmě, že ne každý, kdo se rozvede, je ohrožen bezdomovectvím, ale protože rozvod přináší ekonomické, sociální a psychologické problémy, je proto pro bezdomovectví velice rizikový.

Jak uvádí Marek (2012, s. 36, 37), pro rozvoj dítěte je velice důležitá emocionální funkce. Proto se není čemu divit, že většina bezdomovců pochází právě z disfunkčních rodin. Zajímavé je i sledovat děti, které žijí s rodiči tzv. "pod mostem". Většina z nich je sice orgánem sociálně právní ochrany dětí odebrána, ale i tak se v dospělosti stávají bezdomovci. Vracejí se totiž z dětského domova zpět ke svým rodičům na ulici.

1.3.3 Kriminalita

Kriminalitu definuje Fischer (2014, s. 156) jako „výskyt chování, které je v dané společnosti trestné. Jedná se o souhrn trestných činů, které se v dané společnosti vyskytly a vyskytují. Jedná se o činy a chování sankcinovatelné podle trestního zákona, a to jak zjevné, tak latentní.“

Jak uvádějí manželé Hradečští (1996, s. 59) majetková, násilná a mravní trestná činnost je největším zdrojem obav naší společnosti. Každý den vidíme v televizi tyto obrázky, a tak není divu, že si lidi často ukazují právě na bezdomovce, kterým tyto činy přisuzují. Avšak i když se mnozí dopouštějí drobné kriminality, nejsou schopni řídit větší kriminální akce nebo se snad jen podílet na organizovaném zločinu. Tito lidé nedokážou propracovat a synchronizovat takto velké akce.

I samotný trestný čin může být spouštěčem pro odchod z domova. Takový člověk má však i jiné problémy, takže by na ulici stejně skončil. Většinou jsou to lidé závislí na drogách, kteří odcizí peníze či šperky svým rodičům a pak odejdou. Následně jsou nuceni v trestné činnosti pokračovat i na ulici, aby si mohli obstarat drogy.

1.4 Psychosociální příčiny bezdomovectví

Mezi psychosociální příčiny bezdomovectví patří hlavně nezaměstnanost, pobyt ve výkonu trestu či jiném ústavu, zdravotní problémy a s tím související nastavení sociálního a zdravotního systému

1.4.1 Nezaměstnanost

Dle Buchtové (2013, s. 49) je práce pro člověka důležitá ne jen z hlediska materiálního zabezpečení, ale slouží také jako prostředek seberealizace. Díky ní navazuje spoustu sociálních vztahů. Proto člověk, který se ocitne dlouhodobě bez práce, ztrácí smysl života, dochází k omezení sociálních kontaktů a zmocní se ho strach a beznaděj.

Když člověk ztratí zaměstnání, ještě to neznamená, že se z něj stane bezdomovec. Ovšem tíživá finanční situace, do které se člověk dostane, může zapříčinit sociální izolaci, a když si člověk nedokáže sehnat nové zaměstnání, zvykne si na „pohodlí“, které má doma, a tak se velmi lehce může dostat do dluhové pasti a pak na ulici.

Není práce jako práce. Mareš (1994, s. 16) konstatuje, že v angličtině slovo práce nabízí více ekvivalentů. U nás je slovo práce ve spojitosti se zaměstnáním míněno jako činnost, která je finančně ohodnocená.

Zaměstnání tedy představuje pro člověka jistotu, že za svoji práci dostane finanční odměnu, a tím pádem může existenčně zabezpečit ne jen sebe, ale i svoji rodinu. Kdo však zaměstnání ztratí, musí bojovat s tím, jak dostatečně zabezpečit své blízké. Nezaměstnaný má sice nárok na podporu v nezaměstnanosti a mnohdy se rodina uskromní tak, že jim tyto peníze stačí. Čím déle si však člověk zaměstnání hledá, tím složitější hledání je. V rodině roste napětí a mnohá manželství tuto zkoušku nevydrží a končí rozvodem. Takto zklamaný člověk ztratí zaměstnání, potom rodinu. Doma ho nic nedrží a tak začne chodit do hospody. Nejdřív je popíjení občasné. Když přestane pobírat dávky, přestane platit nájem a stane se z něj bezdomovec. Samozřejmě, že ne všichni nezaměstnaní skončí takto, ale já při své praxi jsem se s několika takovými uživateli setkala.

Marek uvádí (2012, s. 23), že z hlediska bezdomovectví je velkým problémem dlouhodobá nezaměstnanost. Dlouhodobá nezaměstnanost je více riziková pro muže než pro ženy, protože ony se mohou realizovat v domácnosti, kdežto muži jsou vnímáni jako živitelé rodiny, a tak je k nim okolí méně tolerantní.

Bohužel stále velkým problémem zůstává ne jen v České republice diskriminace na trhu práce. Nejčastěji bývají diskriminováni lidé mladí, protože nemají zkušenosti, pak také lidé nad padesát let, kteří jsou pro zaměstnavatele neperspektivní, a také ženy po rodičovské dovolené u kterých se předpokládá, že budou muset zvládnout spoustu činností, jako je chod domácnosti a výchova dětí, proto nebudou pro trh práce užitečné. Proč uvádím i tuto cílovou skupinu? Protože při své práci v azylovém domě jsem se setkávala s mnoha maminkami, které se snažily najít zaměstnání právě po rodičovské dovolené, což se povedlo asi jen dvěma z třiceti. Nutno říct, že některé se k hledání zaměstnání stavěly pasivně, a neměly chuť pracovat. Ale ty, co o zaměstnání stály, to měly opravdu velice těžké. Některé jsou nekvalifikované, protože si nedokončily vzdělání třeba z důvodu těhotenství. Jiné jsou zase v před-důchodovém věku, a to se zaměstnavatelům také nelíbí. V azylovém domě, kde jsem pracovala, byla uživatelka, která dostala do své péče vnuka. Její dcera byla drogově závislá a babička nechtěla, aby chlapec skončil v ústavním zařízení. Opravdu o zaměstnání stála, ale to, že jí bylo přes padesát a navíc se starala o nezaopatřené dítě jí zcela uzavřelo cestu pro získání vhodného zaměstnání. Nakonec měla štěstí. Za pomoci mé kolegyně získala zaměstnání i bydlení, kde funguje dodnes. Toto je ale ojedinělý případ. A nemít tuto „známost“ určitě by se jí to nepodařilo. A tady přichází na řadu další problém. Potřeba sociálních kontaktů hraje při hledání zaměstnání nezaměnitelnou roli. Avšak lidi žijící na ulici nebo v azylovém domě mají známé na, podobné úrovni.

Také pracovní doba hraje při hledání zaměstnání velkou roli. Ženy z azylových domů mají většinou několik dětí. Protože mnohé z nich nemají partnera, nemohou si dovolit práci na směny a nechat děti samotné. Řešením by byly zkrácené úvazky nebo pružná pracovní doba, která by umožnila skloubit práci a rodinu. Bohužel je těchto míst stále málo.

Marek (2012, s. 24) ve své knize píše, že bezdomovectví jako takové nelze s pravidelnou prací skloubit. Pokud si člověk bez domova zaměstnání najde, je pro něj výhodné, aby si našel místo na noclehárně, protože aspoň trochu může zachovat pracovní režim, který jim chybí. I ti bezdomovci, kteří zaměstnání mají, nedosáhnou takové ekonomické úrovně, aby si udrželi trvalé bydlení. Pro ty, co prací nemají, je velice důležité zlepšit jejich fyzické, emoční a materiální zázemí, aby byli vůbec schopni zaměstnání zvládnout. Mezi bezdomovci se objevuje mnoho obranných mechanismů, které jsou zastíracím manévrem v jejich nelichotivé situaci při neúspěšném hledání práce. Jedni se stylizují do přestárlých hipisáků, kteří odmítají pracovat. Druzí jsou dělníci. Ti neustále hledají, avšak nenalézají

vyhovující práci. Pro poustevníky je práce nepotřebná a omezující. Poslední skupinu tvoří nenapravitelní alkoholici, kteří díky své závislosti žádnou práci nezvládnou.

Nezaměstnanost je tedy z hlediska bezdomovectví velký problém. Některým nedovoluje zdravotní stav vykonávat zaměstnání, jiní o zaměstnání nestojí, a ti, kteří ho mají, pracují jen tzv. „na černo“ krátkodobě, takže odrazit se ode dna ulice je pro ně těžké.

1.4.2 Pobyt v ústavním zařízení nebo vězení

Člověk ve vězení nebo v ústavním zařízení je sociálně izolován a ztrácí kontakt se světem a s tím na co byl zvyklý. Ať už je to práce, rodina nebo přátelé. Ztrácí své návyky, sociální jistoty, kontakt. Pokud je pobyt dlouhodobý, je pro takového člověka jednoduché ocitnout se na ulici. I přesto, že těmto lidem pomáhají kurátoři a probační služba, mnohdy to nestačí a tak raději spáchají další trestný čin, aby se mohli vrátit tam, kde to znají a opět se ocitají v začarovaném kruhu.

Aspekt, o kterém píše Marek (2012, s. 39, 40), se nazývá, syndrom návyku na ústavní péči – také se mu říká hospitalismus. Jde o syndrom, kdy si lidé zvykli na daný denní řád. Jsou uzavřeni na určitém místě, a proto nastává problém, pokud toto místo mají opustit. Jedná se o lidi, ve výkonu trestu, děti z dětských domovů, diagnostických ústavů, uprchlíky z uprchlických táborů atd. Velká část těchto lidí se mimo ústav setkává s mnoha potížemi. Nejsou schopni za sebe rozhodovat, starat se sami o sebe, trpí nedůvěrou v okolní svět. Lidé propuštění z ústavního zařízení často nemohou najít zaměstnání. Ať už proto, že mají malou kvalifikaci nebo kvůli nedostatku sociálních kontaktů. A tady se opět vracíme k problematice nezaměstnanosti a tím pádem i stálého bydlení. Tito lidé hledají bydlení u svých známých. Avšak je to krátkodobé východisko z jejich těžké situace a tak se brzy ocitají na ulici.

1.4.3 Zdravotní problémy

Život na ulici je nesmírně těžký. Lidé zde žijící se snaží přežívat a žijí ze dne na den. Musí vydržet zimu, déšť, hygiena je u nich také minimální. Navíc si potravu zabezpečují, kde se dá, takže není pochyb o tom, že zde každý trpí nějakým zdravotním problémem.

Jak uvádí Marek (2012, s. 49), většina bezdomovců léčbu odmítá, protože hospitalizaci vnímají jako porušování jejich práv. Ti, kteří přece jen zdravotnické zařízení vyhledají, velice často využívají nemocnici jako dočasný domov, kde mají jídlo a nocleh.

1.4.4 Sociální a zdravotní systém

Sociální služby by neměly být pro každého. Měly by směřovat k tomu, kdo je skutečně potřebuje. Mnozí lidé si myslí, že právě bezdomovci jsou ti, kteří zneužívají sociální dávky. Opak je však pravdou. Většina lidí bez domova sociální dávky nepobírá. Důvody jsou zřejmé. K tomu aby si je vyřídili, musejí jít na úřad, kde je čeká spousta papírování. Mnozí navíc nemají doklady a někdy se cítí i potupně za to, že by brali peníze za nic.

Dalším důvodem proč bezdomovci odmítají využívání sociální pomoci formou sociálních dávek je podle Marka (2012, s. 48) „*selektivnost našeho systému, která je založena na základě prezentace snahy klienta svou situaci změnit.*“ Tento požadavek však bezdomovci odmítají.

Jak uvádí Marek (2012, s. 48, 49). Zdravotní systém v České republice je i pro bezdomovce nastaven pozitivně, protože podle zákona musí být zdravotně pojištěn každý občan, takže by se zdravotní péče měla týkat každého bez jakéhokoliv rozdílu. Bohužel vždy záleží na ochotě zdravotnického personálu, zda daného člověka přijme a ošetří ho. Velice často lékaři odmítají bezdomovce, protože nemají kartičku pojišťovny. I přesto, že tento člověk nepracuje a ani není veden na úřadu práce (který za něj pojištění platí) a ani on sám si ho neplatí, vzniká mu dluh, což ale neznamená, že není pojištěn. Takto je to u občanů České republiky. Velkým problémem je, že nemocnice mnohdy supluje noclehárnu nebo azylový dům a naopak azylový dům zase léčebnu dlouhodobě nemocných. Chybí služby, které by slučovaly jak zdravotní tak sociální služby.

Protože si tito lidé neplatí sociální pojištění, nemají nárok ani na důchod. I přesto, že pracovali, mnohdy nesplňují podmínky, které jsou stanoveny zákonem. Je to hlavně doba účasti na pojištění. Když nebyli zaměstnáni, nebyli účastníky sociálního pojištění.

1.5 Život bezdomovců na ulici

O tom, že žít na ulici není nic jednoduchého, není pochyb. Málo kdo si umí představit, co takový člověk prožívá. Je zcela sám, odkázán na sebe a své schopnosti. Když máme domov, jsme chráněni před okolním světem, kdežto bezdomovec se musí vyrovnat ne jen s povětrnostními podmínkami, ale i nebezpečími, které mu hrozí venku. Někteří bezdomovci přespávají na lavičkách v parku, jiní třeba v lese ve stanu. Sehnat si jídlo je taky veliký problém, stejně jako oblečení. To nacházejí buď v popelnicích, nebo v různých charitativních organizacích, které toto nabízejí. I vztahy zde jsou složité. Také jsou zde rozdíly mezi muži a ženami.

1.5.1 Způsob obživy

Dle Marka (2012) - jsou důležitou součástí každého bezdomovce různé igelitky a batohy, které si nosí stále s sebou, protože zde mají veškerý svůj majetek. Někteří si s sebou tahají i stan se spacákem. Pro mnohé zde platí, že čím větší zavazadlo s sebou táhnou, tím je jejich status větší.

Dle Vágnerové (2013, s. 70) - „jsou nejdůležitějšími věcmi pro přežití na ulici jídlo, nocleh a bezpečí. A to si bezdomovci zabezpečují různým způsobem. Mohou jim je poskytnout různé charitativní organizace, také je mohou najít v odpadcích, či žebráním, krádežemi.“ Jak uvádí Marek (2012, s. 75). Jídlo získávají ne jen z popelnic a kontejnerů, ale také za restauracemi nebo supermarkety. Z popelnic však nevybírají jen jídlo, ale také věci, které by se daly zpeněžit. Další možností, jak si sehnat nějaké peníze, je žebrání nebo somrování. Dle Vágnerové (2013, s. 75) je žebrání nebo tzv. somrování další možností, jak si zabezpečit peníze na jídlo, ale i alkohol či cigarety. Avšak somrování se od žebrání liší. Zatímco u somrování musí být člověk aktivní, tím, že přímo oslovuje lidi na ulici (je typické pro mladé bezdomovce), tak dle Marka (2012, s. 72,73) je žebrání typické pro starší osoby a alkoholiky, kteří stojí s nataženou rukou (případně kloboukem na zemi) a čekají na peníze. Polovina žebráků má handicap nebo jej předstírá. Hodně často u sebe mají také psa. Právě tyto dvě skupiny zmíněných bývají v žebrání nejúspěšnější. Další skupinou žebráků jsou tzv. umělci, kteří k žebrání používají hudební nástroje.

Dle Marka (2012, s. 76) může být dalším způsobem obživy také sběračství. Tito jedinci sbírají a pak se snaží prodat papír, měď, železo, vratné lahve, autobaterie atd. Tento druh obživy je zřejmě po prvním březnu pasé, protože podle zákona č. 185/2001 SB., o odpadech, nesmí sběrna vyplatit částku hotově, ale na účet.

Vágnerová (2013, s. 78) uvádí jako poslední způsob obživy krádeže. Všichni bezdomovci nekradou jen pro svoji potřebu. Mnozí ukradené věci prodávají dál. Většinou se jedná o drogově závislé. Aby bezdomovci mohli v dané skupině fungovat, musí si osvojit určité normy. K těm, které bezdomovci tolerují, patří také krádeže. Závěrem je třeba dodat, že bezdomovci jsou ne jen pachateli krádeží, ale velice často jsou okrádáni i mezi sebou.

1.5.2 Bydlení a volný čas na ulici

Vágnerová (2013, s. 85,86,89) ve své knize uvádí, že bezdomovectví je způsob života, který je spojen se ztrátou soukromí. Tento fakt bývá pocíťován zvláště v noci, kdy člověk spí a měl by tak zažívat pocit jistoty a bezpečí. Pro bezdomovce je důležité, aby si našli a

vymezili aspoň kousek svého místa, nějaké své zázemí, kde by aspoň částečně mohli tyto pocity zažít. To však mnohdy není možné a tak se stává, že se člověk bez domova cítí být frustrován a to může vést v psychické problémy, ale také šarvátkám atd. Proto se bezdomovci snaží nejdřív hledat nějaké kryté místo nebo aspoň společnosti někoho jiného. Navíc přespávat jen tak na ulici je nezákonné a proto mnozí volí přespávání pod mostem, které může sloužit jako zázemí, jež může bezdomovec považovat za svůj domov. Další místa, která si volí pro přespání, mohou být různé opuštěné chaty, opuštěné nebytové prostory, skvoty nebo také výměňkové stanice.

Protože většina bezdomovců nemá zaměstnání, je pojem volný čas asi nemístný. Podle Marka (2012, s. 86, 87) lidé na ulici často tráví čas ve skupinkách, dvojicích nebo sami. Volný čas trávený ve skupině bývá často spojen s užíváním návykových látek. U jedinců, kteří žijí sami, velice často dochází k tomu, že si vytvoří imaginární postavu a s tou si povídají. Nahrazují tak potřebu lidského kontaktu. Někteří bezdomovci se uchylují k ideologiím, kterými maskují svoje selhání. Ti starší se snaží hledat svoji identitu v náboženství.

1.5.3 Vztahy s lidmi

Když se člověk ocitne na ulici. Jsou jeho stávající vztahy s lidmi velice narušené a on se musí přizpůsobit životu venku, kde si začne utvářet vztahy nové. Jak uvádí Vágnerová a kol. (2013) značnou zátěž spatřuje v nutnosti žít s různými problémovými skupinami, kde nelze čekat nic dobrého. Potřeba vytvořit si stálejší vztahy vede některé jedince k tomu, že se snaží vytvořit nebo najít skupinu, která by mu svým způsobem nahradila rodinu. Většinou však nejde o vztah, ale o výhodu, která usnadňuje život na ulici. Zde nelze nikomu věřit. Bezdomovci dokážou druhému poskytnout pomoc. Většinou jde však o pomoc základního přežití jako je poskytnutí cigarety, jídla atd. Na ulici se nadá najít ani velké přátelství. Zde je většinou každý na sebe a tak se musí naučit spoléhat se i sám na sebe. Ještě složitější je to v partnerských vztazích. Ty se snaží většinou navázat ženy, pro které je život na ulici obtížnější než pro muže. Důvody proč je tomu tak jsou nedůvěra, nespolehlivost, promiskuita. Na ulici jde velmi často jenom o sex. Pokud jde o vztahy s lidmi mimo bezdomoveckou komunitu, jak uvádí Johnson, Whitheck a Hoynt cit. (podle Vágnerové, 2013) zjistili, že mnozí, především mladí bezdomovci jsou v kontaktu s někým s rodiny nebo z bývalých přátel.

2 FORMY POMOCI

Lidé bez domova velice často jakoukoliv pomoc odmítají. Někdy je to z toho důvodu, že nevěří žádným institucím, jindy proto, že si chtějí žít svým životem, do kterého nepotřebují zásahy další osoby, ale pro ty, kteří o pomoc stojí, nabízí sociální politika naší země hned několik možností pomoci. Jedná se finanční pomoc ve formě sociálních dávek a pomoc, která je nabízena různými organizacemi formou sociálních služeb.

2.1 Sociální dávky

Zákony, které se zabývají peněžitými dávkami jsou:

- a) zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře,
- b) zákon č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi.

Pro naše potřeby bude stěžejním právě druhý zákon.

Dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi „*tento zákon upravuje poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi.*“

Jsou to tyto tři dávky:

- a) příspěvek na živobytí,
- b) doplatek na bydlení,
- c) mimořádná okamžitá pomoc.

2.1.1 Příspěvek na živobytí

Nárok na tento příspěvek má dle § 21 osoba v hmotné nouzi, jejíž příjem s příjmem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí.

U této dávky se také posuzuje a hodnotí majetek dané osoby nebo osob.

2.1.2 Doplatek na bydlení

Nárok na tuto dávku má podle § 33 „*vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, který užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl.*“

- a) příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby nebo
- b) příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob.“

Pokud tedy o tuto dávku zažádá bezdomovec, je bohužel zcela určitě jisté, že mu nebude přiznána, protože nezbytnou podmínkou pro její přiznání je skutečnost, že žadatel musí dodat prokazatelné náklady spojené s bydlením – jako je teplo, energie, vodné atd. Proto o tuto dávku mohou žádat lidé, kteří pobývají v azylovém domě. Ti musí doložit smlouvu o poskytování sociální služby.

2.1.3 Mimořádná okamžitá pomoc

Je dávka poskytována lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé situaci a která se musí bezodkladně řešit.

Dle § 37 odst. 6 „se stanoví jednorázově až do výše 1 000 Kč s ohledem na okamžité nezbytné potřeby; celková výše mimořádné okamžité pomoci se stanoví s přihlédnutím k úložnému a k prostředkům, které obdrží osoba při propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Součet dávek poskytnutých podle tohoto ustanovení nesmí v rámci jednoho kalendářního roku překročit čtyřnásobek životního minima jednotlivce.“

Nárokovat dávku, si může člověk, kterého postihla životní katastrofa, což většinou ví každý. Ale už málo kdo ví, že na tuto dávku mají nárok třeba i ti, kteří byli vyřazeni z evidence úřadu práce. O dávku může zažádat i rodič nezaopatřeného dítěte, který nemá prostředky na zaplacení zájmové činnosti.

Na všechny tyto dávky zcela určitě dostanou lidé, kteří využívají služeb azylových domů. Ti totiž mají dočasné bydlení, které je potřebné zejména u doplatku na bydlení. U lidí bez domova už je to složitější. I přesto, že mají nárok na mimořádnou okamžitou pomoc a na příspěvek na živobytí, díky absenci dokladů, které jsou nezbytné pro vyřízení dané dávky, si o ně žádat nejdou. Někteří bezdomovci zase zastávají názor, že nepotřebují žádnou pomoc, že si umí poradit sami takže se ani o tuto možnost nezajímají.

2.2 Sociální služby

Sociální služby jsou součástí systému sociální péče. Využívají je sociálně potřební občané a jsou upraveny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Ten vymezuje tento

pojem jako „činnost nebo soubor činností zajišťujících pomoc a podporu za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.“ Sociální služby zajišťuje státní správa a samospráva.

Dle § 32 sociální služby dělíme na:

- a) Sociální poradenství – které může být základní a odborné. Sociální poradenství je základní činností poskytovatelů sociálních služeb.
- b) Služby sociální péče – dle § 38 téhož zákona, pomáhá osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost v přirozeném sociálním prostředí, s cílem zapojit je co nejvíce do běžného života. Jde zejména o poskytování osobní asistence, pečovatelské služby, tísňové péče, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče.
- c) Služby sociální prevence – dle § 54 napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osobám, které jím jsou ohroženy. Cílem je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé situace a zároveň chránit společnost před vznikem sociálně patologických jevů. Mezi tyto služby řadíme: ranou péči, telefonickou krizovou intervenci, tlumočnické služby, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizovou pomoc, intervenční centra, nízkoprahová denní centra, noclehárny, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, terapeutické komunity, terénní programy, sociální rehabilitace.

Pokud jde o bezdomovce, těm jsou poskytovány všechny tři druhy.

Sociální poradenství poskytují lidem bez domova sociální pracovníci z azylových domů, nocleháren, ale také terénní pracovníci.

U služeb sociální péče to není zcela přesně specifikováno. Ale třeba osobní asistence, i když je zaměřena spíše na osoby staré nebo osoby zdravotně postižené, zde můžeme zařadit. Osobní asistent může například doprovázet uživatele azylového domu, ale třeba i bezdomovce na úřad a zde mu je nápomocen při uplatňování jeho práv a zájmů.

Nejširší uplatnění nacházíme v sociální prevenci, která pomáhá zabránit sociálnímu vyloučení lidem, kteří jsou ohroženi nějakou tíživou situací a to bezesporu bezdomovci

jsou. Služby sociální prevence, které jsou nabízeny lidem bez domova, tvoří hlavně pobytové. Patří mezi ně azylové domy, noclehárny, nízkoprahová denní centra, terénní programy. O všech bude pojednááno níže.

Vágnerová (2013, s. 306) uvádí, že se sociální systém u nás dělí do tří rovin. První nejnižší rovinu tvoří terénní sociální služby, následují ambulantní služby a poslední stupeň systému tvoří pobytové služby. Každý stupeň vyžaduje vyšší formu spolupráce. Sociálních služeb v této oblasti je však u nás stále nedostatek. Například po azylových domech je neustálá poptávka.

Pobytové služby jsou nastaveny tak, že uživatel musí po určité době odejít a postavit se na vlastní nohy. Bohužel to není jednoduché. Uživatel je z počátku nadšený když se dozví, že bude mít své vlastní bydlení, i když třeba jen v sociálním bytě. První měsíc zvládá, avšak pak přijde den, kdy má uhradit nájem a nastává problém. Přesto, že se v pobytových zařízeních učí hospodařit s penězi, najdou se „kamarádíčkové“, s kterými třeba dříve pobýval na ulici a je na problém zaděláno. Nezaplátí jednou, podruhé, potřetí a je zase na ulici. Bohužel je to stále začarovaný kruh. Marek (2012, s. 115, 116) uvádí, že pro získání kvalitnějšího bydlení musí uživatel vyvinout svoji aktivitu, díky níž se opět postupně začleňuje do společnosti. Bezdomovci jsou však skupinou, která nemá velkou snahu svou situaci nějak měnit. Služby, které jsou bezdomovcům nabízeny, by pro ně měly být atraktivní a zároveň by je měly motivovat k nějaké změně, proto by se měl u nás kombinovat přístup orientovaný na změnu s přístupem orientovaným na podporu klienta.

2.2.1 Terénní služby

Prvním stupněm sociálních služeb pro bezdomovce jsou terénní služby, které na ulicích poskytují formou sociální práce terénní sociální pracovníci. Marek (2012, s. 116) definuje tuto práci jako **streetwork**, kdy je nabízená pomoc poskytována na ulici, v přirozeném prostředí lidí bez domova. Velký důraz je kladen na specifický vztah uživatele s pracovníkem, protože uživatel není ten, kdo přichází za pracovníkem, ale pracovník je ten, který vyhledává bezdomovce a nabízí jim služby. Je určena právě pro tyto sociálně patologické skupiny lidí (což jsou ne jen bezdomovci, ale také třeba uživatelé drog). Tito lidé nemají potřebu navštěvovat tradiční střediska, ale jsou rádi za nabízenou pomoc na ulici. Bezdomovci sami nevyhledávají žádné služby. Věří, že danou situaci zvládnou sami bez pomoci. Nejsou schopni do střediska zajít třeba proto, že mají špatnou zkušenost s některým zařízením, které sociální službu poskytuje. Proto je velice důležité, aby si

terénní pracovník vybudoval důvěru s těmito lidmi a přesvědčil je, že jsou tyto služby tady pro ně.

Terénní sociální práci dělí Marek (2012) do těchto úkolů:

- Mapování a depistáž – je o vyhledávání míst, kde se bezdomovci nacházejí.
- Vyhledávání a kontaktování osob – sociální pracovník přichází přímo za bezdomovcem, se kterým se snaží navázat kontakt. Pracovník jde přímo za klientem a nabízí mu pomoc – nejdříve třeba formou balíčku či jinou materiální pomoc. Bezdomovec je za takovouto pomoc vděčný, a tak pracovníka vyslechne. Ten by jej neměl zahlcovat informacemi. Výhodné je předat mu jen leták, kde je o sociální službě napsáno vše potřebné.
- Poradenství a osvětová činnost – ta je hlavní náplní práce terénního sociálního pracovníka. Poskytuje základní sociální poradenství a osvětou informuje bezdomovce o rizicích pobytu na ulici
- Sociální služba je propojena se službou zdravotní. Protože se bezdomovci často nedostanou k dostatečnému zdravotnímu ošetření a hygieně je tato práce hojně využívána. Jde sice jen o ošetření povrchových zranění, dezinfekci a odvěšvení, ale mnohdy to těmto lidem velmi pomůže.
- Sociální asistence – je sociální práce, která má vést klienty k samostatnosti. Jak již bylo řečeno - mnoho bezdomovců nemá doklady. K tomu, aby mu mohla být poskytnuta služba, nebo celková pomoc, či jiné služby, je potřebuje. Proto je sociální asistence využívána k doprovázení a vyřizování potřebných záležitostí na úřadech.

Je zcela bez diskuzí, že terénní sociální práce je vůbec pro další sociální práci a možnosti resocializace nenahraditelná. Záleží na osobnosti pracovníka, zdali dokáže budoucího uživatele sociálních služeb zaujmout či nikoliv. Pomoc těmto lidem je nabízena, avšak zatím stále jen ve velkých městech.

2.2.2 Nízkoprahová denní centra

Dle Vágnerové (2013, s. 308) je „*termín nízkoprahovost užíván v souvislosti se sociální službou zaměřující se na klienty nevyhledávající oficiální cesty pomoci a nabízející prostředí služby co nejvíce podobné prostředí klienta. Nízkoprahová služba má být pro klienty co nejdostupnější, i když nejde o službu bezprahovou, jako je terénní sociální*

práce. "Nízkoprahové služby, které jsou nabízeny bezdomovcům, se nazývají **denní centra**. Dle Průdkové (2008, S. 43) je nízkoprahové denní centrum místnost, která je zařízena stoly a židlemi, s malou kuchyňkou, kde je mikrovlnná trouba a rychlovarná konvice, kde si uživatelé mohou ohřát jídlo, které si mohou donést s sebou nebo pořídit zde za nízkou cenu. Uživatelé zde mají možnost provést osobní hygienu. Také si zde mohou opět za symbolickou cenu koupit použité oblečení a některá centra nabízejí i možnosti praní prádla. Do nízkoprahového denního centra není vpuštěn nikdo pod vlivem alkoholu.

Dle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. „*je nízkoprahové denní centrum službou sociální prevence, která má poskytovat ambulantní, popřípadě terénní služby pro osoby bez přístřeší. Zahrnuje pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy, nebo pomoc při jejím zajištění, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí v rámci sociálního poradenství.*“

Dle Marka (2012, s. 134,135) jsou hlavní důvody toho, proč bezdomovci vyhledávají denní centrum tyto:

- Chtějí od sociálního pracovníka pomoci s vyřízením ztracených dokladů, především občanského průkazu, díky kterému lze prokázat bezdomovcovu identitu. Uživatel si uvědomuje, že mu začíná tento doklad chybět, protože si třeba nemůže vyzvednout důchod.
- Dalším důvodem, proč bezdomovci vyhledávají tuto službu, je ta, že jim začíná vadit jejich tíživá sociální situace – potřebují se umýt, získat nové ošacení, jídlo, atd. Dalo by se říct, že tento důvod je udáván jako nejčastější.
- Bezdomovci se na pracovníky denního centra obracejí také s žádostí o pomoc se zprostředkováním či poskytnutím pobytové služby jako jsou noclehárny či azylové domy
- V ne poslední řadě denní centra poskytují lidem bez domova poradenství v oblasti registrace na úřadu práce, podmínek pro získání různých dávek. Také jim pomáhají při řešení dluhů a exekucí, zprostředkovávají kontakty na jiné sociální služby, ale také kontaktují příbuzné, popřípadě zdravotnická zařízení.

Pro bezdomovce není jednoduché přijít do denního centra. I když pro mnohé je to nový začátek k tomu, aby se zase začali pomalu vracet do společnosti.

2.2.3 Ubytovací služby

Ubytovací služby mají podle Vágnerové (2013, s. 310) za úkol poskytnout bezdomovci zázemí k tomu, aby se pomocí sociálního pracovníka opět naučil žít ve společnosti, a aby se po propuštění ze zařízení opět neocitl na ulici. Uživatel takovéto služby ale nemůže čekat pomoc, pokud se sám nebude snažit. V azylovém domě sociální pracovník sepisuje s uživatelem individuální plán, kde si sám uživatel zvolí, jakého cíle, by chtěl dosáhnout. Bohužel většina uživatelů jde do takovýchto zařízení s velkými očekáváními. Jako hlavní cíl si volí získání bydlení a zaměstnání. Je sice krásné, že si uvědomují, že pokud nebudou mít zaměstnání, nebudou schopni ani nikde bydlet, ale většina z nich si už neuvědomuje, že už třeba neumí vařit, hospodařit s penězi, a že pokud se nenaučí toto, tak se opět ocitnou na ulici. Proto je důležité vést uživatele k tomu, aby začínali s menším cílem. Když ho dosáhnou, jsou totiž motivováni k další práci, získají ztracené sebevědomí a vidí, že se někam posouvají. Není nic horšího, než když vám při každé kontrole individuálního plánu uživatel řekne „tak tam napište třeba to bydlení“.

V České republice existuje několik druhů pobytových služeb, které jsou nabízeny tomu, kdož se ocitl v tíživé sociální situaci a nemá kde bydlet, takže by se buď skončil na ulici, nebo už na ulici je.

Prvním stupněm ubytovacích služeb jsou noclehárny. Podle Průdkové (2008, s. 44) je to sociální zařízení, určené lidem bez domova, kteří zde využívají možnosti přespání za úhradu. Také se zde mohou osprchovat, vyprat prádlo, ale hned ráno musejí zařízení opustit. Neznamená to však, že se sem zase večer nemohou vrátit. Pokud je volné místo a bezdomovec není pod vlivem alkoholu, má platný doklad, tak zde může chodit opakovaně. Nejvíce je tato služba využívána v zimních měsících. U noclehárny nelze očekávat žádný komfort. Cílem je, aby si uživatel odpočinul, ale nezvykl si na velké pohodlí a tak se snažil přes den svoji situaci nějak řešit. Stejně jako terénní sociální pracovníci, tak i pracovníci noclehárny poskytují uživatelům informace o navazujících službách poradenství, pomáhají jim při uplatňování práv a obstarávání osobních záležitostí.

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách noclehárny poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zázemí a přenocování. Služba poskytuje pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu a také poskytování přenocování.

Druhým stupněm pobytových služeb jsou azylové domy. Rozlišujeme azylové domy pro muže, azylové domy pro matky s dětmi a azylové domy pro ženy, které se staly obětí

násilí. Protože o této službě bude rozepsána celá třetí kapitola, přesuneme se hned k dalšímu ubytovacímu zařízení, které by mělo sloužit lidem bez domova a to je dle Průdkové (2008, s. 47) chráněné a podporované bydlení. Je to třetí a poslední stupeň, který by měl sloužit k integraci a úplnému začlenění bezdomovců do společnosti. Bohužel je jich v České republice málo. Velice dobře fungují pro lidi s menší mírou mentálního postižení, kdy jsou kontrolováni sociální pracovníci a sociálními asistentkami, které jim pomáhají, aby byl přechod z ústavu pro ně snazší, avšak i přesto, že se stát snaží pro tyto účely vymýšlet stále nové strategie, nedostatek bytů brzdí rozvoj chráněného bydlení pro lidi bez domova, kteří by měli odrazový můstek k novému životu. Protože není chráněné bydlení určeno hlavně bezdomovcům, jsou za jeden z nástrojů sociální politiky považovány tzv. sociální byty, které se jak uvádí Kotous (2013, s. 155) liší v různých státech světa, a také jsou koncipovány na různé vrstvy populace. Sociální bydlení bývá hlavně nájemní, a pro výběr uživatelů bývají často uplatňována různá kritéria. Dává se přednost mnohočetným rodinám, řeší situaci zdravotně postižených, ale právě je také odrazovým můstkem pro lidi, kteří odcházejí z azylových domů. V Británii je sociální bydlení upraveno zákonem o bydlení a je určeno zejména bezdomovcům.

V České republice je dle stránek MPSV momentálně připravován nový zákon o sociálním bydlení, který by měly tvořit tři pilíře. O toto bydlení bude moct požádat člověk v tísní. Toho pak prověří úřad práce, který prověří jeho příjmy a majetek. Potřebným by měl vydat osvědčení. Sociální bydlení by mělo mít tři stupně. První by měly být tzv. krizové byty – což bude nový typ sociální služby. Něco mezi noclehárnou a azylovým domem. Bude pro lidi, kteří potřebují okamžitě ubytovat. Doba pobytu bude omezena na půl roku. Druhý sociální byt by měla zajišťovat obec. Půjde o zkolaudovaný byt se sníženým standardem, kde s klientem bude pracovat sociální pracovník. Třetí dostupný byt zajistí obec, kdy obec uzavře s klientem na dva roky smlouvu. Nájemníkům se i zde bude věnovat sociální pracovník. Lze říct, že by navrhovaný zákon mohl pomoci spoustě uživatelů v jejich začleňování do společnosti.

Jak uvádí Matoušek (2005, s. 324) tři stupně bydlení pro bezdomovce jsou pyramidově uspořádány tak, že na sebe navazují. Přirozeně by měl uživatel přecházet od jedné služby k druhé a k třetí, avšak pokud se ukáže, že je uživatel na tolik schopný, může jeden stupeň přeskočit.

3 AZYLOVÉ DOMY

Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole - azylové domy tvoří pro lidi bez domova v České republice druhý stupeň pobytových služeb.

Dle zákona o sociálních službách „azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- a) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- b) poskytnutí ubytování,
- c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.“

Podle Průdkové (2008, s. 44) je azylový dům sociální zařízení, určené lidem bez domova, které má však vyšší práh než noclehárna. Na uživatele jsou zde však kladeny vyšší nároky. Azylový dům je zařízení, které pomáhá lidem bez domova k jejich resocializaci a reintegraci do společnosti. Žadatel o službu musí prokazatelně chtít změnit svoji tíživou situaci. Musí aktivně spolupracovat na individuálním plánování spolu se sociálním pracovníkem.

Individuální plán dle standardů kvality sociálních služeb musí splňovat tato pravidla:

- *Poskytovatel sociální služby má zpracována vnitřní pravidla podle druhu a poskytování sociální služby, kterými se řídí plánování a způsob přehodnocování procesu poskytování služby, podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.*
- *Poskytovatel plánuje společně s osobou průběh poskytování sociální služby s ohledem na osobní cíle a možnosti osoby.*
- *Poskytovatel společně s osobou průběžně hodnotí, zda jsou naplňovány jejich osobní cíle.*

Pokoje v azylových domech jsou zařízeny střídavě, ale už ne tak jako v noclehárně. Pokoj sdílí maximálně dva nebo tři lidé. Jinak je tomu v azylovém domě pro matky s dětmi. Ty bývají větší, protože zde často přicházejí matky s více dětmi. Uživatelé mají možnost vzít si s sebou i své věci (pokud nepřicházejí do azylového domu přímo z ulice). To umožňuje aspoň trochu získání pocitu sounáležitosti, pocitu, že někam patří. I azylové domy nabízejí možnost získání oblečení. Ne v každém azylovém domě je součástí služby i poskytování stravy. Proto by měl mít každý azylový dům podle Průdkové (2008, s. 45) svoji kuchyňku,

kde si mohou uživatelé sami vařit. Součástí je i společenská místnost, herna pro děti, nebo samostatná místnost, kde mohou uživatelé přijímat návštěvy, které nebydlí v azylovém domě. Samozřejmě by zde měla být i místnost s počítačem, kde se mohou uživatelé vzdělávat, popřípadě si hledat zaměstnání na internetu. O psychickou stabilizaci a celkový rozvoj se snaží zaměstnanci azylového domu, mezi které patří vedoucí zařízení, sociální pracovník a pak pracovník v sociálních službách, který je v přímém kontaktu s uživatelem. V azylovém domě, kde jsem pracovala, měli pracovníci rozdělené uživatele. Ti věděli, že jakmile má nějaký problém, popřípadě chce rozvíjet svůj individuální plán, je pracovník v sociálních službách prvním člověkem, za kterým má přijít. Je to člověk, který o něm ví mnohé, protože se velmi často u něj na vrátnici zastaví a povídá si s ním. Sociální pracovník má za úkol mu pomáhat zase v jiné rovině. Řeší závažnější prohřešky, tvoří celkový individuální plán, komunikuje s úřady, zdravotními a jinými zařízeními, poskytuje poradenství, krizovou intervenci, napomáhají v uplatňování práv.

3.1 Azylový dům pro muže

Tento typ zařízení poskytuje služby mužům v oblasti sociálního, finančního a jiného poradenství. Mužům je nabízena podpora a pomoc při hledání nového bydlení, aby se mohli zapojit do společnosti dle svých schopností. Ti, kteří se rozhodli využít tuto službu mají právo využít služeb sociálních pracovníků, kteří jim díky svým schopnostem, vlastnostem a dovednostem pomáhají v jejich těžké životní situaci pomáhají tak, aby mohli fungovat ve společnosti sami, nezávislí na cizí pomoci. V případě mužů jsou to hlavně tyto cíle:

- hospodaření s penězi,
- zajištění potřebných sociálních dávek,
- bydlení, které je pro daného jedince vhodné a přiměřené,
- zaměstnání,
- uspořádání mezilidských a rodinných vztahů.

Každá sociální služba se řídí určitými zásadami. U azylového domu pro muže jde především o tyto:

1. **Zakázka uživatele** – pracovníci azylových domů by se vždy měli snažit přizpůsobit samotnému uživateli. Jeho tempu a možnostem pro řešení jeho tíživé

situace. Individuální cíle jsou vždy chápány jako zakázka. Splnění plánu pak vždy závisí na aktivitě samotného uživatele a je to hlavně on, který na zakázce pracuje.

2. **Volba uživatele** – pracovníci domu by měli vždy respektovat klienta – ať už jde o sociální práci, individuální plánování nebo ubytování.
3. **Motivace** – pracovníci motivují klienta k tomu aby kýženého cíle dosáhl vlastními silami.
4. **Dialog** – veškerá sociální práce, která se odehrává mezi uživatelem a sociálním pracovníkem se odehrává formou rozhovoru. Zde jsou velice důležité komunikativní dovednosti sociálního pracovníka, protože ne každý klient umí vyjádřit přesně to, co chce.
5. **Férovost** – aby klient získal pocit bezpečí a mohl se pro další práci otevřít, svěřit se s pocity, strachem, obavami je férové jednání nezbytné.
6. **Diskrétnost** – dodržování mlčenlivosti, ctít práva uživatelů a chránit jejich osobní údaje – to je další důležitou zásadou. To není pouze zásada. Je to dáno i zákony.
7. **Odbornost** – je pro uživatele také velice důležitá. Je pěkné jednat s člověkem, s kterým si uživatel umí hezky popovídat, ale každý pracovník, a hlavně ten sociální, by měl dbát na rozvoj a vzdělávání ne jen v oboru sociální práce. Měl by se orientovat v právní oblasti, psychologii

Zcela určitě by se daly najít další a další zásady, na které by měl brán zřetel v azylovém domě pro muže, avšak těchto sedm je nejdůležitějších.

3.2 Azylový dům pro matky (rodiny) s dětmi

Dříve bylo zažito, že se užíval název azylový dům pro matky s dětmi a to hlavně proto, že nebylo zvykem, že by o tuto sociální službu žádal jiný rodinný příslušník než matka, která potřebuje ubytování a pomoc pro sebe a pro své děti. Dnes už tomu tak není a v mnoha případech do azylových domů přicházejí s dětmi i jejich otcové, babičky, tety, případně dědečkové (ale tyto případy by se daly spočítat na prstech jedné ruky).

Dle zákona o sociálních službách poskytuje azylový dům dočasné ubytování a sociální služby nezletilým dětem a jejich matkám, také samotným ženám, které se ocitly v nepříznivé a krizové životní situaci spojenou se ztrátou bydlení. Pracovníci AD pomáhají klientce s osamostatněním, začleněním se do společnosti a se zodpovědnou péčí o dítě.

Většina matek, které se do azylového domu dostanou, na tom nejsou tak špatně, že by jim byly odebrány děti a byly dány do ústavní péče. Avšak kdyby nebyly nuceny řešit svoji těžkou situací vyhledáním této sociální služby, skončily by na ulici, popřípadě v tak špatném sociálním prostředí, že by jim asi děti byly odebrány. Důvody, které vedly tyto ženy k tomu, že vyhledaly azylový dům, jsou různé. Jsou to především tyto:

- a) Finanční prostředky – protože se do azylových domů dostávají především ženy ze sociálně slabých poměrů. Navíc s těmi málo penězi, které mají, neumějí hospodařit. Proto jedním z cílů, které si ženy do svých individuálních plánů dávají je – naučit se hospodařit s penězi. Dalším problémem je, že mnohé z nich jsou navíc na mateřské, posléze rodičovské dovolené, a pokud jsou navíc bez partnera a podpory rodičů, jsou nuceny svoji finanční situaci řešit různými půjčkami, díky kterým se dostávají do začarovaného kruhu a jednu půjčku vytloukají druhou. Mnohé jsou tak zadlužené, že je na jejich majetek uvalena exekuce a přijdou o veškerý majetek.
- b) Bytové důvody – o problematice bytové politiky jsem se zmínila již u bezdomovců. Nedostatečné příjmy a zároveň vysoké nájemy znemožňují mnoha ženám žít se svými dětmi ve vyhovujících bytových podmínkách.
- c) Rodinné důvody – posledním důvodem, proč matky s dětmi vyhledávají azylový dům, jsou právě problémy v rodině, mezi které patří hlavně rozvod, osamělost rodiče či domácí násilí. Poslední důvod bude podrobněji popsán v následující kapitole. Rozvod je prvním předpokladem toho, proč žena vyhledá azylový dům. Většinou se sice stane, že je to právě muž, který po rozvodu nechá vše své bývalé manželce a tak se ocitne na ulici, ale stává se, že byl majetek sice rozdělen, avšak jeden byt měli nadále sdílet oba rozvedení manželé, a to zkrátka některé ženy nezvládly a tak raději z domu odešly, nebo soud rozhodl v neprospěch ženy a ta byla nucena opustit domácnost a tak ji nezbylo nic jiného než se obrátit na pomoc pracovníků azylového domu. S rozvodem jde ruku v ruce i problematika osamělého rodiče. Někdy se sice matka rozhodne, že zůstane svobodná, nebo ovdoví, ale mnohdy se tak stane kvůli této skutečnosti. Osamocení rodiče bývají v azylových domech zastoupeni velkým procentem. Jak uvádí Matoušek ve své knize (2005, s 44). „*Jsou tito rodiče častěji ohrožení nezaměstnaností, nedostatečným přístupem k bydlení, sociální izolací, chudobou a sociálním vyloučením.*“ Častým problémem spojeným s tímto fenoménem je nedobytnost pohledávky na výživném, která pak vede k neuspokojování základních existenčních

potřeb rodin. I s tímto problémem se mnohé matky v azylových domech obracejí na sociální pracovníci.

3.3 Azylový dům pro ženy – oběti domácího násilí

Jak bylo zmíněno v předchozí podkapitole, samostatnou velikou kapitolou pro vyhledávání pomoci azylového domu je domácí násilí.

Jak uvádí Conwayová (2007, s. 72) „*pod pojmem domácí násilí rozumíme útoky, napadání, výhrůžky od blízké osoby s cílem ublížit či získat nad obětí převahu a moc. Je útokem na lidskou důstojnost, ohrožuje zdraví a ve vyhrcozených případech i život oběti.* „

Jak dále uvádí Matoušek (2005, s. 227). Charakteristickým rysem domácího násilí je jeho opakování, stupňování a jeho téměř každodenní přítomnost. Můžeme se setkat s různými podobami domácího násilí, ať už jsou to nadávky, kritizování, urážky, zesměšňování, omezování osobní svobody či ekonomické vydírání. Některé z těchto psychických útoků přecházejí na útoky fyzické jako, je bití, ale může to být také odpírání jídla a pití, které mnohdy může končit smrtí týraného. Oběťmi nejsou jen ženy, ale také děti, senioři, ale mohou se jimi stát i muži.

Pro naše potřeby však budeme hovořit o domácím násilí páchaném na ženách. Jak uvádí Hašková (2004, s. 56) „*oběťmi rodinného násilí jsou často ženy a týrajícím je buď manžel nebo důvěrný partner. Situaci komplikuje fakt, že každá třetí týraná žena není ochotna nebo schopna takové násilí ohlásit a požádat o pomoc.*“ Mnoho takto týraných žen se bojí, že ztratí ekonomický status, který získala právě díky manželovi (tyranovi). Obava z toho, že nebude mít kam jít, že ztratí své děti, je tak veliká, že dovolí tyranovi. Aby ji týral celý život. Ty ženy, které mají tolik síly a od manžela odejdou, často nevědí na koho se obrátit o pomoc. Tyto ženy se mohou obrátit na jakoukoliv organizaci, která poskytuje sociální poradenství a zde by sociální pracovníce měla vědět, kam tuto ženu poslat.

V České republice je hlavním poskytovatelem pomoci občanské sdružení Bílý kruh bezpečí, které má dvanáct pracovišť, v devíti regionech a také provozuje bezplatnou telefonickou linku DONA, pro pomoc lidem, kteří jsou ohroženi domácím násilím. Týrané ženy mají velice často strach z toho, že je násilník najde. Proto tedy začaly vznikat tzv. azylové domy s utajenou adresou, které jsou určeny právě těmto ženám.

Nejnámějším poskytovatelem této služby je organizace ROSA, která je právě provozovatelem jednoho takového azylového domu s utajovanou adresou. Internetový zdroj uvádí, že cílem tohoto zařízení je poskytnout ochranu ženám před násilnickým

partnerem. Dále poskytují odborné poradenství, skupinové setkání s ostatními klientkami a také je připravují na návrat do normálního života. Služba je poskytována ženám, které se staly oběťmi domácího násilí, a jež jsou starší 18 let. Jsou zde buď bez dětí, nebo s maximálně třemi dětmi. Stejně jako v ostatních azylových domovech tak i zde je hlavním cílem poskytnout uživatelkám sociální pomoc, poradenství, ale také zabezpečit pobytové služby formou poskytnutí vhodného ubytování, kde si uživatelky mohou uvařit, vyprat oblečení atd. V azylovém domě probíhají mimo jiné i sociálně terapeutické skupiny, kde si mohou ženy popovídat za pomoci odborníka o svých zážitcích. Paralelně s tímto sezením probíhají i dětské skupiny, kde si děti hrají, kreslí, zpívají, ale i ony si o svých hrozných zážitcích povídají. Také zde probíhají individuální psychologické terapie s psycholožkou. Je velice důležité, aby těmto ženám byla poskytnuta komplexní pomoc, protože většina z nich si prošla opravdovým peklem a nové začátky pro ně nejsou jednoduché. Cílem těchto domů je tedy hlavně poskytnout těmto týraným ženám ochranu a psychologickou i sociální pomoc, aby návrat do nového života byl co nejjednodušší.

3.4 Nestátní organizace poskytující služby v azylových domech

Zřizovatelé azylových domů jsou u nás především města a neziskové organizace:

- a) Charita.
- b) Armáda spásy.
- c) Občanské sdružení Naděje.

Charita poskytuje dle svých internetových stránek „*pomoc lidem v tísní a sociální nouzi bez ohledu na jejich rasu,, národnost, náboženství nebo politické názory.*“

Charita mimo jiné pomáhá rodinám a to matkám s dětmi. Jsou zřizovateli několika azylových domů pro matky s dětmi, ale také pro muže. Dále zřizují noclehárny, nízkoprahová denní centra a také charitní šatníky, které poskytují oblečení pro potřebné.

Armáda spásy nabízí několik možností pomoci lidem bez domova. I když je to organizace založená na křesťanských základech, člověk, kterému je poskytována pomoc, nemusí být křesťan. Jejich pomoc je určena všem sociálně vyloučeným. Nabízí pomoc ve všech zmíněných oblastech – jako je terénní práce, nízkoprahové zařízení, noclehárny, azylové domy pro muže i pro matky s dětmi a v ne poslední řadě je armáda spásy zřizovatel sociálních bytů.

Občanské sdružení Naděje je nestátní organizace, jejímž „účelem, cílem a společným zájmem členů je vybudování a provozování sítě veřejně prospěšných služeb lidem na křesťanských principech. Integrační program (od roku 1990) od počátku pomáhá širokému okruhu lidí, kteří se nacházejí v obtížných životních situacích. Patří sem zejména lidé bez domova a lidé bezdomovectvím přímo či nepřímo ohrožení, ale také domácnosti ve vyloučených lokalitách. Ty na sebe navazují a doplňují se podle potřeb klientů. Cílem je pomoc člověku při jeho opětovném zapojení do života společnosti. Integrační program je komplexem služeb, který je koncipován jako vícestupňový. Základním stupněm je terénní práce streetwork, denní centra, noclehárny. Na ně navazují další stupně azylového ubytování a bydlení s podporou.“

Tyto tři organizace jsou nejznámější, pokud jde o pomoc lidem bez domova.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Pro praktickou část diplomové práce jsem byl zvolen kvalitativní výzkum. Tato metoda je u tohoto druhu klientely nejvhodnější. Informace byly získávány pomocí narativního rozhovoru a také formou zúčastněného pozorování v Charitativním domě bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín a Straník. V azylovém domě jsou ubytováni jak muži, tak rodiče s dětmi. Pro potřeby tohoto výzkumu byly osloveny obě tyto cílové skupiny.

4.1 Cíle výzkumu

Prioritním cílem prováděného výzkumu bylo zjistit, zda je azylový dům jednoduchou cestou pro náročný život. Tzn., zmapovat jaký je život lidí, kteří se ocitli v tak tíživé situaci, že museli využít služeb azylového domu. Dílčí cíle mají zjistit, zda existuje v azylových domech azylová turistika. Tzn., zda se uživatelé do azylových domů vracejí opakovaně. Dále bylo zjišťováno, jaké důvody vedou člověka k tomu, že vyhledá pomoc azylového domu. Také bylo zkoumáno, zda jim pobyt v azylovém domě v něčem pomohl. Pokud ano, tak v čem. A posledním cílem je snaha zjistit, jak vidí uživatelé azylového domu svoji budoucnost.

4.2 Metodologie výzkumu

Pro účely diplomové práce byl zvolen kvalitativní výzkum, který je podle Hendla (2005, s. 50) také někdy označován jako pružný výzkum a to proto, že během něj nevznikají pouze výzkumné otázky, ale i nová rozhodnutí a možnosti jak modifikovat zvolený plán a pokračovat při sběru dat i jejich analýze. Výzkumník pracuje v terénu a během své práce je delší dobu v kontaktu s danou osobou nebo situací, kterou zkoumá. Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je podle Hendla (2005, s. 52) „*objasnit, jak se lidé v daném prostředí a situaci dobírají pochopení toho, co se děje, proč jednají určitým způsobem a jak organizují své všednodenní aktivity a interakce.*“ Nevýhodou tohoto výzkumu je, že data jím získaná jsou subjektivní. Také mu je mnohdy vytýkána neprůhlednost. Naopak jeho výhodou je získání hlubokého popisu případů. Díky kvalitativnímu výzkumu získáváme názory různých lidí na různá témata, která pomocí kvantitativního výzkumu získat nemůžeme.

Metody pro získávání dat jsou dle Hendla (2005) tyto:

- kvalitativní dotazování,

- pozorování,
- dokumenty a fyzická data.

Pro tento výzkum bylo zvoleno kvalitativní dotazování formou narativního rozhovoru a analýzou dokumentace. Pomocí těchto metod byly následně vypracovány případové studie. Narativní rozhovor je typ rozhovoru, kdy je dotazovaný vyzván k tomu, aby hovořil o svém životě. Výzkumník nemá předem přichystané otázky, avšak drží se jakýmsi rámcového schéma, které má přichystáno. Po té, co dotazovaný dokončí své vyprávění, je na tazateli aby si ozřejmil otázky, na které při rozhovoru nedostal odpověď a kterého ho v jeho výzkumu zajímají.

Zúčastněné pozorování patří k nejdůležitějším metodám kvalitativního výzkumu. Díky této metodě můžeme sledovat kdy, co a kde se děje. Jsme přímí účastníci daného dění. Pozorujeme, jak se daná osoba chová např. v určité fázi daného vyprávění, což nám může pomoci porozumět některým nejasnostem.

Pro diplomovou práci byly stanoveny základní okruhy k daným cílům, ke kterým bylo při rozhovorech s uživateli azylového domu směřováno. Bylo jich těchto pět:

1. život před azylovým domem,
 - dětství, z jakého prostředí pochází, vzdělání, vztahy s rodinou, partnerství, děti,
2. důvody, proč se uživatel/ka dostal/a do azylového domu,
 - proč se do AD dostal/a, zda už někdy v AD žil/a,
3. život v azylovém domě,
 - adaptace na AD, vztahy s ostatními uživateli/uživatelkami, vztahy se zaměstnanci, výhody AD, co se zde naučili, negativa AD, spokojenost se službami, které AD nabízí,
4. současnost,
 - momentální situace, současnost a partner/ka, rodinné vztahy, momentální finanční situace, zaměstnání, bydlení,
5. budoucnost,
 - představy o budoucnosti, partner, rodinné vztahy, zaměstnání, bydlení.

4.3 Výzkumný terén

Výzkum byl prováděn v Charitativním domě bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín a Straník v březnu tohoto roku.

4.3.1 Charitativní dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín a Straník

Výzkum byl prováděn v Charitativním domě bl. Matky Terezy, což je azylový dům, který nabízí své služby jak mužům, tak i rodinám s dětmi. Azylové domy se nacházejí v Novém Jičíně a Straníku, což je malá vesnička nacházející se asi tři kilometry za Novým Jičínem. V tomto domě jsou umístěny pouze rodiny s dětmi. Nový Jičín poskytuje služby jak mužům, tak rodinám s dětmi. Zřizovatelem těchto domů je Charita Nový Jičín, která kromě tohoto azylového domu nabízí i jiné služby, jako jsou:

- noclehárna,
- charitativní šatník,
- charitativní nábytek,
- půjčovna kompenzačních pomůcek,
- klub rukodělných prací,
- rodinný klub Hnízdo.

Obr. Č. 1. Charitativní dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Obr. Č. 2. Charitní dům bl. Matky Terezy – azylový dům Straník

4.4 Výzkumný vzorek

Azylový dům nabízí celkem 57 lůžek. V době, kdy byl prováděn výzkum, zde bylo ubytováno 22 mužů a 13 žen. Při kvalitativním výzkumu se používá záměrný výběr dotazovaných. Dle Gavory (2006, s. 63) je to hlavně proto, že vždy odpovídá konkrétnímu cíli výzkumu. Důvodem je i to, že dané osoby mají potřebné znalosti z daného prostředí a tak jsou schopny podat pravdivé a potřebné informace k dané problematice.

4.5 Charakteristika vybraného vzorku respondentů

Výzkumný vzorek byl vybírán pomocí záměrného výběru. Ten se u kvalitativního výzkumu využívá nejčastěji. V první fázi byli osloveni všichni uživatelé těchto azylových domů, načež jim bylo vysvětleno, jaký je cíl této práce, a byli požádáni o spolupráci, která samozřejmě byla dobrovolná. Protože ne každý rád vypráví o svém životě, nakonec se výzkumu zúčastnilo 7 respondentů – 4 muži, kteří bydlí v azylovém domě pro muže, a 3 muži - otcové, kteří bydlí v azylovém domě pro rodiny s dětmi. S každým uživatelem byl rozhovor předem domluven na konkrétní den a hodinu, kdy byli ochotni si udělat trochu času. Rozhovory probíhaly v noclehárně, kde tou dobou nebyli žádní uživatelé a byly s jejich souhlasem nahrávány na tablet. Díky citlivosti údajů jsou ve výzkumu změněna jména respondentů.

Tabulka č. 1 Charakteristika respondentů

Jméno	Druh AD	Věk	Vzdělání	Zaměstnání	Děti
Igor	muž	46	základní	nezaměstnaný	10
Leoš	muž	41	základní	nezaměstnaný	6 dětí, 3 ve své péči
Marcel	muž	27	základní	nezaměstnaný	2 děti, 1 ve své péči
Jaromír	muž	61	základní	nezaměstnaný	Žádné děti
Čestmír	muž	48	průmyslovka	zaměstnaný	4 děti
Pavel	muž	44	vyučen	nezaměstnaný	Žádné děti
Cyril	muž	36	bez vzdělání	nezaměstnaný	Žádné děti

4.6 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky korespondují se stanovenými cíli.

Hlavní výzkumná otázka:

1. Je azylový dům jednoduchá cesta pro náročný život?

Dílčí výzkumné otázky:

2. Existuje v azylových domech azylová turistika?
3. Jaké důvody vedou uživatele k vyhledávání azylového domu?
4. V čem pomohl uživatelům pobyt v azylovém domě?
5. Jak vidí uživatele azylového domu svoji budoucnost?

5 ZPRACOVÁNÍ, INTERPRETACE A VYHODNOCENÍ DAT

Pro zpracování a interpretaci dat byla zvolena forma případové studie, díky které lze za pomoci rozhovorů a spisové dokumentace ukázat, jaký je život uživatelů, kteří se rozhodli vyprávět o sobě. Pro interpretaci dat byla použita technika doslovné transkripce, což je podle Hendla (2005, s. 208) proces, kdy výzkumník převádí mluvený projev, do psané podoby. Tento přepis je doslovný. V daném přepisu rozhovorů byl záměrně ponechán i dialekt, kterým respondenti hovoří a také zůstaly chyby ve větné stavbě.

Jak uvádí Švaříček (2007, s. 96) je detailní studium jednoho nebo více případů považován za jeden ze způsobů, jak porozumět složitým sociálním jevům. Případová studie je vymezena časově a prostorově, zkoumá děje v reálném kontextu. Při psaní případových studií byly zkompletovány a následně analyzovány dané poznatky, díky kterým bylo možné získat odpovědi na stanovené výzkumné cíle.

Nejprve bude uvedena případová studie. Následně jsou porovnávány údaje z případové studie a rozhovoru, kde lze vidět, kdy mluví pravdu, a kdy je jejich subjektivní pohled jiný než je objektivní realita. Z toho pak plyne shrnutí a doporučení jak nastavit nebo upravit individuální plán.

5.1 Pan Igor

Pan Igor je Rom, urostlejší, při rozhovoru působil uvolněně. Občas rukou setřel neviditelné drobinky.

5.1.1 Případová studie pan Igor

1. *Osobní anamnéza*

Jméno: Pan Igor

Věk: 42 let

Osobní stav: svobodný, ve vztahu s družkou

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: základní

Zaměstnání: nezaměstnaný

2. *Rodinná anamnéza a sociální anamnéza*

Pan Igor pochází ze Slovenska, kde žil do svých dvou let. Tehdy se jeho rodiče spolu

s dvanácti sourozenci přestěhovali do Havířova, kde měli rodinný dům. Rodina fungovala až do Igorových devíti let, kdy mu zemřela maminka. Po této události se dostal pan Igor spolu se svými sourozenci do dětského domova, protože otec nebyl schopný se o děti postarat. Následně si založil další rodinu a o své původní děti už se tolik nezajímal. Ty byly umístěny do různých dětských domovů.

Jak vyplývá z analýzy dokumentů - problémy u pana Igora začaly v sedmé třídě, kdy se dal dohromady s pochybnou partou starších žáků. Zpočátku kradli pouze věci ve škole. Po té to byly drobné krádeže v obchodech. Igor kradl i v dětském domově. Vloupal se do ředitelny, kde ukradl peněženku ředitelce dětského domova. Byla mu prokázána i šikana, kdy vyhrožoval spolužákovi ze třídy.

Po skončení základní školy nastoupil Igor na odborné učiliště, obor obráběč kovů. Po prvotním zklidnění si Igor opět našel partu spolužáků, se kterými se stali postrachem školy. I zde se objevuje šikana. Začal hrát závodně fotbal, který ho dost baví. Jeho prospěch ve škole se ale nelepšil a tak na konci prvního ročníku bohužel propadá. Z tohoto důvodu si pan Igor s partou kamarádů sežene alkohol a opije se. Do domova se vrátil až druhý den. Zde se to řešilo napomenutím. Po opětovném nástupu do školy Igor díky svému propadnutí ztrácí vliv v partě a tak se stahuje do pozadí. Ve volném čase stále hrál fotbal, který ho baví. Co ho však nebavilo, byla škola. Měl stále absence, neplnil úkoly a tak mu opět hrozí dvě pětky. Proto se po poradě s ředitelkou dětského domova a ostatními pracovníky rozhodl změnit školu. Byl přijat na obor automechanik.

Zde začala opět jeho neveselá kariéra. Ve třídě byl nejstarší a tak se stal vůdcem party, která šikanuje ostatní a krade. Navíc měl v té době osmnáct let, takže na něj nic neplatilo. Rozhodl se odejít i z této školy a také z dětského domova. Toulal se s kamarády a podivnými lidmi po městě, občas něco ukradl. Seznámil se se starší ženou, u které začal bydlet. Po nějaké době od ní odešel a opět se potuloval po ulici.

Pak si našel současnou družku. Pan Igor nikdy legálně nepracoval, občas na černo. O zaměstnání neměl a nemá zájem. Pobírá sociální dávky a to mu stačí. Jak sám uvádí...*“ale po druhé stránce sem aji rád, že protože když vám to řeknu tak abych já robil někde za dvanáct tisíc když tam беру devatenáct tak to je takové, nevím jak bych to zvládal.”*

Avšak i přes všechny zmíněné skutečnosti vychovává s družkou devět dětí. Všechny jsou jeho. Brzy bude otcem desátého dítěte.

3. Finanční anamnéza

Pan Igor finanční otázku tolik neřeší. Po většinu svého života žil ze sociálních dávek a to

mu vyhovovalo. Jeho příjem i s družkou činí okol dvaceti tisíc korun, ze kterých hradí nejen pobyt v azylovém domě, nutné výdaje za společné živobytí, ale za pomoci sociální pracovnice hradí i dluhy z předchozího života, kdy si bral různé půjčky, které nebyl schopen splácet.

4. *Bydlení a pobyt v azylovém domě*

V období mezi posledním a aktuálním pobytem v azylovém domě žil pan Igor s družkou a dětmi v bytě její sestry s dalšími rodinami, což nebylo vhodné. Děti si nerozuměly a také zde docházelo k hádkám. Družka měla trvalý pobyt v Novém Jičíně a tak se šla informovat na sociální odbor o vzniklé situaci. Zde sociální pracovnice kontaktovala azylový dům, kde byli všichni umístěni. Jak uvádí uživatel: „Říkám družce, víš co, ty si tady trvale, běž na sociálku a řekni, že prostě si u sestry a že nemáme kde jít a že jestli můžeme nějakou charitu nebo něco.“

Družka pana Igora se tedy obrátila o pomoc na sociální odbor. Sociální pracovnice věděla, že podmínky, kde rodina žije, jsou nevyhovující a velmi reálně hrozilo, že se o vzniklou situaci bude zajímat odbor sociálně právní ochrany dětí. Naštěstí se asi zhruba za týden uvolnilo v azylovém domě místo, a tak zde mohli být všichni umístěni.

Pro rodinu je to zde již třetí pobyt. V době mezi pobyty žili u příbuzných družky. V azylovém domě jsou momentálně půl roku. Možná i díky tomu, že je zde již po několikáté, se pan Igor se svojí rodinou dobře adaptoval. Hlavně je šťastný, že má kam jít a má pocit, že ho pobyt v azylovém domě nebo Charita změnila. Zdá se mu, že má méně problémů a taky se cítí víc zodpovědný. Pomáhá družce s péčí o jejich děti. Se zaměstnanci i ostatními uživateli se zbytečně nehádá, takže s nimi vychází dobře. Dle spisové dokumentace však s panem Igorem řešili dva kázeňské přestupky, kdy jednou fyzicky napadl jiného uživatele. Podruhé vyhrožoval fyzickou likvidací zaměstnanci. I přes tuto skutečnost (o které se v rozhovoru nezmínil) na azylovém domě nevidí žádná negativa.

5. *Budoucnost*

Hlavním životním cílem dle pana Igora je...“*no můj životní sen je dostat se do nějaké chaloupky, i kdyby starší i kdyby to bylo třeba jen na pronajmutí, to by mi nevadilo. To by byl můj životní cíl. No a druhý cíl by byl udržet ty děcka u sebe, aby mi nešly do domova. To jsou moje sny, nic víc.*“

Jak vyplynulo z individuálního plánu pana Igora, je jeho hlavním cílem vlastní bydlení, avšak od toho se odvíjí i jeho vedlejší cíl. Chtěl by se zbavit dluhů, které si nesmyslně udělal, když si bral nerozumně různé půjčky.

5.1.2 Shrnutí a doporučení pan Igor

Příběh pana Igora se podobá obrazu, jaký si představí lidé, když se vysloví slovo Róm. Muž, který vyrůstal v dětském domově, který měl problémy se zákonem, který si založil velkou rodinu, kterou však není schopen zabezpečit. Tak bohužel většina Rómů žije. Jistě je prvotní problém v původní rodině, protože zde mají děti příklad. Otázkou však zůstává to, zda může něco pro změnu udělat společnost? Dle mého názoru může. Ale bude to dlouhá a tvrdá práce. Já jsem při svém studiu měla vyučující, která se zabývala prací s dětskými Rómy v Ostravě. Říkala, že děti nejsou vedeny k tomu, aby poprosily, poděkovaly, neumějí si mýt ruce po použití toalety. A když se tohle vše v dané školce naučily, chtěly pořád děkovat a pořád si mýt ruce. Takže i naše společnost může pro tuto minoritu udělat hodně. To, že pan Igor neměl vzor, od kterého by se učil vše, co je potřebné pro život, jej vedlo k tomu, že žil a žije jako jeho okolí, ve kterém vyrůstal.

Do azylového domu se dostal díky tomu, že si nedokázal vybudovat vlastní bydlení. Potuloval se s družkou a dětmi, kde se dalo a vzhledem k tomu, že se v azylovém domě nachází už potřetí, nebude jednoduché, aby tuto situaci změnil. Na život zde si v podstatě zvykl. Vyhovuje mu, že je doma s družkou, že nemá povinnosti. Nemá důvod si hledat zaměstnání, protože si uvědomuje, že člověk se základním vzděláním si nevydělá víc peněz, než kolik má díky sociálním dávkám, které pobírá. Jak z rozhovoru vyplynulo, jeho hlavním cílem do budoucna je získat vlastní bydlení, což bude těžké, protože už se o to třikrát pokoušel a vždy selhal. Pro něj azylový dům představuje jednoduchou cestu pro jeho nenáročný život. I přesto, že se mu nelíbí určitá pravidla, která jsou v azylovém domě nastavená, je pro něj pobyt v azylovém domě stále schůdnější cestou než bydlet v nevyhovujícím bydlení. Jak vyplynulo ze spisové dokumentace, má občas pan Igor problémy se zaměstnanci a uživateli, i když on tvrdil opak. Lze se domnívat, že za to může jeho výbušná a svérázná povaha, jak mi také potvrdila sociální pracovnice.

Doporučení pro Pana Igora: Stanovit reálný cíl pro tohoto uživatele není jednoduché. I přes jeho tvrzení při rozhovoru, podle kterého družce hodně pomáhá nelze posoudit, jak moc se zapojuje do péče o děti. Vhodné je tedy zaměřit se na druhý cíl, který zněl: „*Udržet děti u sebe, aby nemusely do domova.*“ Uplatnit zde roli otce. Pokud říká, že se

změnil a jestli je to skutečně pravda, mohl by s dětmi trávit volný čas, aby neměly důvod se toulat.

5.2 Pan Leoš

Hubenější, vyšší Róm, při rozhovoru trochu nervózní.

5.2.1 Případová studie pan Leoš

1. *Osobní anamnéza:*

Jméno: pan Leoš

Věk: 41 let

Osobní stav: svobodný, v péči má tři děti

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: základní

Zaměstnání: nezaměstnaný

2. *Rodinná a sociální anamnéza*

Pan Leoš pochází z Kelče, avšak jeho rodiče se hodně stěhovali. Určitou dobu bydlel na Slovensku. Pochází z pěti dětí. Má dva bratry a dvě sestry. Oba bratři jsou zaměstnaní. Jeden pracuje jako řidič z povolání a druhý jako zedník a řidič. Starší sestra Monika je doma a stará se o postiženou dceru, stejně tak i mladší sestra Valika. Ta má zase postiženého syna. Matka pana Leoše před dvěma lety zemřela. Tehdy se jeho otec přestěhoval opět na Slovensko do Liptovského Mikuláše, kde žije se svojí novou přítelkyní.

Pan Leoš dokončil základní školu a následně se učil ve Valašském Meziříčí jako sklář, avšak díky častému stěhování školu nedokončil. Na Slovensku navštěvoval půl roku zemědělskou školu. Po té pracoval. Měl krátkodobé brigády, protože stálou práci nemohl najít.

Má šest dětí, z toho tři má svěřené do vlastní péče. Bývalá partnerka pila, a tak o děti neměla zájem. Má dvě dcery (12 a 15 let) a sedmnáctiletého syna. Starší dcera se učí jako prodavačka, mladší ještě navštěvuje základní školu. Syn se učil v Bystřici pod Hostýnem na čalouníka. Měl zde však výchovné problémy a proto byl umístěn do výchovného ústavu v Kelči.

Když odešel od první partnerky a získal děti do své péče, našel si druhou partnerku, ke které se nastěhoval. Ze začátku byl tento vztah harmonický. Partnerka se o děti starala jakoby byly její vlastní, avšak zlom nastal, když se jim narodily jejich společné děti – dva kluci – dvojčata, kteří mají deset let a dcera, která má sedm let. Pan Leoš si začal uvědomovat, že se partnerka o jeho první děti přestala zajímat a tak je v podstatě vychovával sám. Snažil se v tomto prostředí fungovat, ale brzy zjistil, že to nejde a tak se rozešli. I přes tuto skutečnost mají všichni vztahy hezké a občas se navštěvují.

Dlouhodobou práci nemá, jen občasné brigády. Naposledy pracoval v Uherském Brodě. Momentálně pobírá dávky hmotné nouze.

3. Finanční anamnéza

Pan Leoš momentálně pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi a přídavky na děti. Snaží se přispívat i na ostatní tři děti, ale mnohdy mu to nevychází... „*Sem na hmotné nouzi a tak tak vycházíme. Fakt člověk musí přemýšlet jak rozdělit penízekyale dá se vyjít no. I z mála se dá. Naučí se člověk (smích)*“

4. Bydlení a pobyt v azylovém domě

Uživatel bydlel s dětmi devět měsíců na ubytovně v Uherském Brodě, kam se dostal díky tomu, že mu tam kamarád našel brigádu. Dětem se tam líbilo, ale podmínky, ve kterých bydleli, nebyly vhodné pro výchovu dětí, proto se musel poohlédnout po nějakém lepším bydlení. Byt pro něj nebyl z finančních důvodů dostupný. Obrátil se proto na odbor sociálně právní ochrany dětí a charitu... *tak sme sháněli něco, co by bylo pro muže s dětmi, protože to se těžko shání. Většinou pro matky upřednostněné*“.. pomohli mu sehnat bydlení v azylovém domě v Novém Jičíně. Měl možnost bydlet v azylovém domě v Otrokovicích, avšak tento je určen pouze matkám s dětmi, tak se opět vrátil na Severní Moravu.

Je zde od 28. listopadu 2014. Tento pobyt je jeho první. Adaptace na azylový dům nebyla jednoduchá. Pan Leoš si velice těžce zvyká na to, že nemá svoji svobodu, že musí hlásit, kam jde, kdy se vrátí, zda jsou děti zabezpečené a nejsou samy doma. Jak sám uvádí.... „*Děcka musá být trošku. Nesmí být takoví divocí tady. Musí tady být klid, jako uznávat ten klid nebo tady sou aji kanceláře že, sou tady chlapi pod námi že, muži, zaměstnanci cu tu bydlá, jsou to starší, takže žádný létání, skákání, moc křiku, moc hudby pouštět, protože člověk musí být ubrzděný. /smích). No brát ohled na jiné.*“

Na druhou stranu pozitivní je pro něj to, že má kde bydlet. Je rád, že mu tady radí v otázkách financí. Učí ho, jak správně hospodařit s penězi, co nakoupit a co nekupovat. Se zaměstnanci a ostatními uživateli vychází dobře. Dle jeho slov...“ *je dobře s nima vycházet je to dobře jako v pořádku jako normální slušní lidi vycházet mezi sebou no. Že my s nima a oni s námi že jináč to nejde že. Ale jako jináč sou tady dobří. Fakt.“*

5. Budoucnost

Do budoucna by se chtěl pan Leoš postavit na vlastní nohy. Jeho velkým přáním je najít si vlastní bydlení, ale je si vědom toho, že pokud nenajde odpovídající práci, která by mu zajistila dostatečný příjem, jsou jeho vyhlídky malé.

5.2.2 Shrnutí a doporučení pan Leoš

Pan Leoš působil jako člověk odhodlaný něco se sebou a svým životem udělat. Tím, že se sám stará o tři děti, musí zvládnout spoustu věcí, které jiné muže nezajímají. Je pravda, že se v současné době už tolik neřeší výhradně „mužské a ženské role“, ale určitě není ještě tolik mužů, kteří by se o své děti starali sami. Zejména v rómské kultuře, kde je pořád péče o děti zvykově připisovaná matce.

Hlavním důvodem, proč se tento uživatel dostal do azylového domu, jsou opět nevyhovující bytové podmínky pro výchovu dětí. Je škoda, že si nedokázal sehnat odpovídající bydlení ve městě, ve kterém bydlel dřív, protože zde měl brigádu, kterou měl navíc blízko, a také dětem se tam velice líbilo.

Pan Leoš neměl doposud žádné zkušenosti s azylovým domem, proto se nedá dobře posoudit, zda je pro něj více vyhovující tento způsob žití nebo běžný život. Lze se domnívat, že pan Leoš není azylovým turistou. Dobře si uvědomuje svoji situaci. Sám vidí, že se musí naučit lépe hospodařit s penězi, aby dokázal zabezpečit své děti a mohl si najít vyhovující bydlení. Azylový dům pro něj představuje pouze to, že má bydlení. Vidí zde spíš negativa.

Hlavním cílem pro tohoto uživatele je sehnat si adekvátní bydlení. To však, jak sám ví, není možné bez toho, aby měl práci. Vzhledem k tomu, že není člověk, který nikdy nepracoval a pracovat chce, prioritním a prvotním cílem je pro něj právě získání zaměstnání. Pokud bude mít víc peněz, bude pro něj určitě snazší hledat si jiné bydlení. Bohužel se lze domnívat, že pan Leoš bude opět vyhledávat nějakou ubytovnu nebo podobnou kategorii ubytování.

5.3 Pan Marcel

Vysoký, štíhlý muž. Při rozhovoru působil roztěkaně s výraznou gestikulací. Mluvil velice rychle. Pochází z Frýdku-Místku a má v péči jedno dítě.

5.3.1 Případová studie - pan Marcel

1. Osobní anamnéza

Jméno: pan Marcel

Věk: 27 let

Osobní stav: svobodný, 2 děti, v péči má jedno dítě

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: základní

Zaměstnání: nezaměstnaný

2. Rodinná a sociální anamnéza

Pan Marcel se narodil a bydlel ve Frýdku Místku, kde se o něj starali oba rodiče do doby, než jeho matku srazilo auto. Ta na tom byla tak špatně, že se o něj musela starat jeho babička. Otec toho nebyl schopen. Po té, co se matka vrátila z nemocnice domů, se však změnila i vztahy mezi rodiči. Otec od matky odešel a ta musela být opět hospitalizována. Tentokrát však v psychiatrickém zařízení. Pan Marcel zůstal i nadále u své babičky. Tu měl moc rád. Hezky se o něj starala a pečovala. Nikdy nepocíťoval, že by mu rodiče chyběli. S matkou si občas zatelefonoval a s otcem se nestýkal. Ztratil zájem jak o svoji matku, tak o otce.

Učil se na autoklempíře. Školu však nedokončil. Ve druhém ročníku si našel přítelkyni a vzdělání nepovažoval za nutné. Studium ukončil. Chtěl si co nejdříve vydělávat, aby mohl být s ní a mít s ní rodinu...“ *tak jsem se rozhodl, že budu pracovat a dostanu více peněz než ty přídavky.*“

V té době postihla jeho babičku mrtvice, a tak začal bydlet i se svojí přítelkyní. Babička byla umístěna na LDN, po té do domova pro seniory, protože její stav byl takový, že by se o ni pan Marcel nedokázal postarat.

Pracoval jako pomocný dělník na střechách. Nebylo to sice to, co by si představoval, ale nějaké peníze měli a tak začali uvažovat o společném životě.

V osmnácti letech se s přítelkyní rozhodli, že si založí rodinu. Narodil se jim chlapec a pak za tři roky druhý. Vztah byl bezproblémový. Pan Marcel si dokonce našel lepší zaměstnání. Začal pracovat na šachtě, kde bylo víc peněz. S přítelkyní měl spoustu plánů do budoucna. Avšak ona mu po šestiletém vztahu oznámila, že se s ním rozchází. Vzala si děti a odešla od něj bydlet k rodičům. Pan Marcel nechápal, co se stalo, protože měl pocit, že je s ním spokojená. Dokonce si vzali společně půjčky a zmodernizovali si byt po babičce. Přítelkyně pouze uvedla, že si chce ještě užívat života, což také dělala. Našla si nového přítele a její starší syn jejich rozchod velice špatně nesl. S otcem měl krásný vztah a tak se pan Marcel rozhodl, že si podá žádost, aby byl syn svěřen do jeho péče. To se mu také podařilo. Soud mu ho svěřil, protože v té době měl i lepší zaměstnání (pracoval na šachtě) a byt „*Já sem byl v plusu v tom, že sem měl byt po babičce dva plus jedna, že malý měl svůj pokoj*“

Se synem začali bydlet v bytě po babičce. Pan Marcel měl však dle spisové dokumentace spoustu dluhů, které si udělali s přítelkyní. Ty se snažil splácet a zároveň se musel naučit sám vychovávat syna a učit se hospodařit s penězi a také platit nájem. To vše však už nebylo v jeho silách. Měl dluh na nájemném a tak musel byt opustit. Zkoušel hledat další byt, který by byl pro něj a syna vhodný, jenže byt za 8900,- si nemohl dovolit a tak se obrátil na sociální pracovníci odboru sociálně právní ochrany dětí, se kterou začali hledat vhodný azylový dům. Chtěl bydlet ve Frýdku – Místku. Bohužel je tento azylový dům určen pouze matkám s dětmi a tak byl umístěn do Nového Jičína.

3. Finanční anamnéza

Pan Marcel pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi a také přídatky na dítě. Zároveň také splácí dluhy, které si udělal u různých bankovních a nebankovních ústavů, což jeho finanční situaci ještě ztěžuje. Ze zaměstnání musel odejít ze zdravotních důvodů.

4. Bydlení a pobyt v azylovém domě

Pan Marcel je zde ne celý měsíc a je to jeho první pobyt. Protože je zde zatím krátce, nevidí na azylovém domě nic negativního....“ *Dá se říct, že nemusím o tom tak déle přemýšlet a negativní věci nebo mínusy žádné.:*

Velmi plusově hodnotí individuální plánování..mají tady takovou naději pro lidi nebudu mluvit jenom pro sebe, ale pro lidi nebo rodiny tak to řeknu ať sem přesnějš, pro rodiny ať si udělají sami ne cíl, ale cíle za kterým si chtějí jít.“

S uživateli a zaměstnanci vychází dobře....,*Jako snažím se ať vidí v očích tady, co jsou paní moje klíčnice co mě má jako na starost plus další její kolegyně ať prostě vidí na mě, že prostě nejsem nějaký takový, že jenom tu ležím nebo sedím nebo, že odnesu malého do základní školy a přijdu tu a idu si lehnout ba naopak ještě se snažím říkat, že prostě co chtěou, jestli nechcou s něčím pomoci nebo tak se jezdí jako s nějakým nábytkem a tak se snažím jako co nejvíc pomáhat.“*

Dle dokumentace a individuálního plánování pan Marcel neví, jak se učit se synem. Proto je jeho momentální cíl v azylovém domě zaměřen na tuto oblast.

5. Budoucnost

Pan Marcel si svojí budoucnost představuje ve vlastním bydlení, kde by syn měl svůj pokojíček a on dobrou práci, kde by si vydělával aspoň 15000 Kč. V práci by si přál mít dobrý kolektiv. Taky je pro něj důležité, aby vycházel s penězi a aby syn zvládal učení na základní škole.

5.3.2 Shrnutí a doporučení - pan Marcel

Pan Marcel prožil dětství s babičkou, kterou měl rád a byl s ní spokojený. S rodiči moc v kontaktu nebyl. Ve velmi mladém věku se rozhodl založit rodinu se svojí partnerkou. Narodily se mu dvě děti, které má moc rád. Avšak vtať po šesti letech skončil. Uživatel udává, že příčinou rozpadu byl fakt, že si partnerka chtěla užívat života. Nemuselo se však jednat pouze o tuto skutečnost. Pan Marcel si zažádal o svěřeni staršího syna do své péče. Díky tomu, že měl kde bydlet a měl zaměstnání, byl mu syn svěřen. Uživatel připouští, že si s družkou nadělali dluhy, když si brali půjčky. On tyto půjčky vzal na sebe, protože nechtěl přijít o bydlení tím, že by je nebyl schopen splácet. Pravděpodobně však byl schopen splácet půjčky, ale s nájmem už to asi bylo horší, takže byl nakonec donucen byt opustit a vyhledat pomoc úřadu, který mu našel ubytování v azylovém domě.

Pan Marcel je v azylovém domě poprvé a také je zde velmi krátce. Avšak služby, které jsou mu zde nabídnuty, si pochvaluje. Zatím si ale neuvědomuje, že je tady kvůli sobě a dítěti. Je pro něj důležité, co si o něm myslí ostatní – hlavně zaměstnanci azylového domu. Snaží se s každým vycházet a na pobytu nehledat negativa. Za pozitivní nejen pro něj, ale i pro ostatní lidi, zde pokládá individuální plánování. Stanovit si nějaké cíle, za kterými si člověk jde, pokládá za jakousi naději do budoucna.

I pan Marcel vidí svůj hlavní cíl ve snaze získat vlastní bydlení a dobrou práci, kde by si vydělal tolik, aby uhradil všechny své pohledávky. Udává, že z předchozího zaměstnání musel odejít ze zdravotních důvodů. Otázkou však je, zda odchod ze zaměstnání není jedním ze způsobů jak se vyhnout placení dluhů.

Vzhledem k tomu, že je v azylovém domě teprve krátce, pro něj nebude problém něco sehnat. Otázkou zůstává, zda pro něj tato práce bude finančně výhodná.

Doporučení pro pana Marcela koresponduje s cíli, které si určil on sám. Podle všeho se dokáže postarat o syna a tak aby mohl nadále fungovat, jako spokojený otec. Nakopnutím by pro něj byla dobrá práce. Vzhledem k tomu, že je zvyklý pracovat a je mladý, neměl by to pro něj být takový problém. Překážkou by mohlo být to, že nemá vzdělání a sám pečuje o malé dítě. Ale díky jeho vlastnostem by to pro něj nemusel být takový problém.

5.4 Pan Jaromír

Žil dlouhou dobu na ulici. Při rozhovoru hodně odbíhal od tématu.

5.4.1 Případová studie pan Jaromír

1. Osobní anamnéza

Jméno: pan Jaromír

Věk: 61 let

Osobní stav: svobodný, bezdětný

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: bez vzdělání

Zaměstnání: nezaměstnaný

2. Rodinná a sociální anamnéza

Pan Jaromír se narodil v Ostravě Hošťálkovicích, kde bydlel do svých pěti let. Potom se s rodiči a sedmi sourozenci přestěhoval do Suchdola nad Odrou, kde bydlí až do současnosti. Pan Jaromír vyrůstal v rodinném domě, kde chovali různá domácí zvířata. Po té, co v patnácti letech dokončil základní školu, začal pracovat v místním JZD, kde pracovala celá jeho rodina. Zde byl 27 let. V devadesátých letech přišel o zaměstnání, a protože rád holdoval alkoholu, a měl různé kamarády špatné pověsti, nakonec skončil na ulici.

3. Finanční anamnéza

Pan Jaromír žil téměř šest let na ulici a proto neuměl a neumí hospodařit s penězi. Když pracoval, bydlel u bratra. Protože neměl ženu ani děti, které by musel zabezpečit, utrácel vydělané peníze za bohémský život. Když po revoluci přišel o práci, pobíral sociální dávky. Protože však bratrovi neplatil žádný nájem, nehradil ani výdaje spojené s elektřinou, teplem a vodou, bratr ho po několika ultimátech vyhodil na ulici. Zde své peníze utrácel s kamarády za alkohol. Když mu peníze došly, našli se „kamarádi“ nebo „dobří lidé“, kteří mu pár korun na krabicové víno dali. Jemu to stačilo. Občas posbírali s kamarády nějaký šrot, za který dostali peníze. Až s příchodem do azylového domu poznal, co je to hospodaření s penězi. Vzhledem k tomu, že se jedná o osobu, která byla dlouhou dobu bez přístřeší a nedokáže řádně hospodařit s penězi, je výplata jeho dávek týdenní. Sociální pracovnice učinila tento krok především proto, aby panu Jaromírovi zbývaly finance na pokrytí celého měsíce - k zakoupení základních osobních potřeb a výživy. V případě, že do budoucna bude zřejmé, že pan Jaromír dokáže sám hospodařit s přijatými penězi, bude týdenní forma výplaty zrušena na jeho žádost, nebo z popudu pracovnice.

4. Bydlení a pobyt v azylovém domě

Po smrti rodičů žil v domě svého bratra, avšak tomu se zřejmě nelíbil životní styl pana Jaromíra, a tak ho „vyhodil“ na ulici. Ten se potuloval různě po obchodních domech, nádražích, kde také přespával. Měl své kamarády, kteří mu stačili. Pak si najednou uvědomil, že už takto nemůže dál, a tak šel za paní starostkou, která ho poslala na sociální odbor a úřad práce, kde si zažádal o dávky v hmotné nouzi. Taky se díky pracovnícím dostal sem, do AD. Nejprve pobýval v noclehárně. Když se uvolnilo místo v azylovém domě, začal bydlet tam. Je zde velice krátce - teprve měsíc.

Na život zde si zvykl velice dobře. Jak sám říká: „*Ano, že mám postel, že mám peřinu všechno jídlo jakési to si objednáme nebo peníze bereme no jako tak si něco koupíme tady kamarád nebo já.*“

V azylovém domě bydlí s „kamarádem“ z ulice. Se zaměstnanci vychází dobře a s uživateli také. Akorát mu zde vadí Rómové. Naučil se zde trochu vařit.

5. *Budoucnost*

Pan Jaromír zatím moc nad budoucností neuvažuje. Azylový dům mu vyhovuje, protože tady cítí jakousi jistotu. Dle jeho slov... „*Východisko pro mě není no jako to no, rád si holduju, užívám kdesi cosi to víte a furt enom v tem baráku, jako raz začas dobře, ale pořád nejde to však. A já sem mu nabízel kamarádovi tam sou nějaké byty volné jestli oni to jako jak je to volné tak obecní úřad to hned...to víte, vydělávají na tom. 3900 není to velký nájem a dva to by nám to vyšlo no. Ale tam je problém abychom to platili a nepili. A zas sme na té ulici. To už by se dalo nějak zařídit, ale..*“

Má kde bydlet, má jídlo, postel, poradí mu ve věcech finančních i jiných, takže i když mluví o tom, že by chtěl mít své bydlení, není si sto procentně jistý. Ví, že alkohol je velké pokušení a že kdyby si pozval k sobě zase své staré kamarády, skončil by opět na ulici.

5.4.2 **Shrnutí a doporučení - pan Jaromír**

Pan Jaromír bydlí v azylovém domě, kde bydlí muži. Patří tedy do jiné kategorie než předchozí tři uživatelé. Jeho život nebyl ničím zvláštní. Větší část života žil za minulého režimu, kdy museli mít všichni zaměstnání. Ale díky tomu, že pracoval pouze v JZD na podřadnějších pracích a také díky absenci vzdělání nenašel si po roce 1989 práci, začal pít a protože bydlel u bratra, kterému se tyto skutečnosti nelíbily, skončil na ulici. Jelikož neměl rodinu a již dřív si hledal kamarády, kteří se potulovali a rádi popíjeli alkohol, odepsal si i poslední šanci na normální život. Stal se z něj bezdomovec.

Pan Jaromír byl právě takový ten bezdomovec, kterého si představí skoro každý člověk. Zanedbaný alkoholik povalující se před obchodním domem, přespávající na nádraží. O tom, že alkohol je u pana Jaromíra velký problém, není pochyb. Sám se při rozhovoru o něm zmiňoval velice často a sám připustil, že kdyby si našel v budoucnu nějaké bydlení, bude pro něj alkohol stále velkým pokušením. Sám přiznává, že byl opilý i při jednání na úřadech a tak se zdá, že azylový dům je zatím pro pana Jaromíra jeho záchrana. Bohužel však pouze dočasná. Sám si nedokáže představit, že by měl bydlet sám. A kdyby bydlel

s kamarádem, se kterým nyní bydlí v azylovém domě v jednom pokoji, nedopadlo by to dobře. Tento muž nedokáže hospodařit s penězi. Sice ví, že by musel platit nájem, ale veškeré peníze by šly s největší pravděpodobností na alkohol. Takže by na nájem nezbylo a skončil by opět na ulici.

Přestože tento uživatel není typický azylový turista, je pro něj azylový dům určité jednoduchou cestou k jeho náročnému žití.

Tento člověk nemá pro budoucnost vytýčený jasný cíl, za kterým by šel. Avšak jistě bude dobré, když bude pobývat v azylovém domě aspoň jeden rok, aby se aspoň trochu naučil hospodařit, uvařit a možná taky trochu odvykl alkoholu. A ani toto není záruka, že se znovu neocitne na ulici a následně pak opět v azylovém domě. Proto by se měl zaměřit na řešení momentálních problémů. Třeba ho pobyt v azylovém domě změnit.

Jeho hlavním cílem v individuálním plánu je naučit se aspoň trochu hospodařit s penězi. Dle spisové dokumentace nemá Pan Jaromír vůbec představu o hodnotě peněz. Kdyby dostal všechny peníze najedno, je schopen je utratit za hlouposti. Sociální pracovníce a klíčový pracovník se mu proto snaží vysvětlit, že nemůže utratit všechny peníze najednou, protože pak nebude mít z čeho žít. On toto bohužel stále nechápe. Uvádí, že má kamaráda nebo jiné kamarády, kteří mu peníze dají. Jak bylo napsáno výše - panu Jaromírovi je každý týden vyplácena určitá dávka. Bohužel skoro pravidelně se stává, že již v úterý nemá žádné peníze.

Pan Jaromír je v azylovém domě krátce, takže ještě nepřišla chvíle dělat nějaké veliké závěry. Ideální je s ním stále řešit otázku financí - rozdělovat peníze na den nebo mu vysvětlit, co vše si může koupit, aby mu peníze celý ten týden, než dostane další, vydržely. Možností je chodit ním do obchodu a ukazovat mu, co kolik stojí, aby měl aspoň trochu představu. Zcela určitě to nebude nic jednoduchého.

Vzhledem k tomu, že jsou ve spisové dokumentaci velice často uváděny stížnosti na hygienu pana Jaromíra, měla by se sociální pracovníce zabývat tímto problémem v individuálním plánu. Díky dlouhodobému pobytu na ulici, jsou jeho hygienické návyky minimální, a proto by pracovníci mohli upozornit pana Jaromíra na tento problém. Je jasné, že se nedá kontrolovat, zda se skutečně umývá, ale například s pomocí jeho kamaráda by se dalo ho k tomu trošku přimět.

5.5 Pan Čestmír

Je štíhlý pán, menší s brýlemi. Mluví tichým hlasem. Je málo mluvný.

5.5.1 Případová studie pan Čestmír

1. *Osobní anamnéza*

Jméno: pan Čestmír

Věk: 48 let

Osobní stav: vdovec, 4 děti

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: střední průmyslová škola

Zaměstnání: zaměstnaný

2. *Rodinná a sociální anamnéza*

Pan Čestmír se narodil v Novém Jičíně, kde vyrůstal v harmonické rodině spolu se dvěma sestrami. Vystudoval střední průmyslovou školu a pracoval v MS technik na výstupní kontrole. Má čtyři děti. Když mu zemřela manželka, velice ho to zasáhlo, a tak začal pít alkohol. Uvědomil si, že to není dobrá cesta a tak se rozhodl, že pojede do zahraničí. Vybral si Anglii. Avšak agentura, přes kterou se tam rozhodl jet, si brala víc peněz, než byl schopen si vydělat a tak se po roce vrátil zpět do České republiky. Protože se neměl kam vrátit, ocitl se na ulici a opět se vrátil k alkoholu, který mu pomáhal zde přežít. O dětech ani ve spisové dokumentaci ani v rozhovoru nic neuvádí. Snad jen to, že je nechtěl obtěžovat a nechtěl jim přidělovat starosti. Měli svoje domovy, své životy.

3. *Finanční anamnéza*

Pan Čestmír byl a je zvyklý pracovat, takže jeho finanční situace byla dobrá. Žádné velké dluhy neměl a tak nebyť toho, že mu zemřela žena, žil by si normálním, spokojeným životem. Jak je zřejmé ze spisové dokumentace, i při pobytu na ulici měl finanční prostředky, které si zřejmě ušetřil z pobytu v Anglii, protože nikdy nepobíral žádné sociální dávky. Momentálně je opět zaměstnaný a tak je jeho finanční situace dobrá.

4. *Bydlení a pobyt v azylovém domě*

Pan Čestmír se o azylovém domě dozvěděl od kamaráda, již v roce 2013. Tehdy zde byl také, ale pouze týden. Po té se opět potuloval s kamarády na ulici. Jeho cesta z ulice vedla nejdříve do noclehárny a potom přímo do azylového domu. Dle jeho slov je pobyt zde pro něj...“ *takový rozjezd dalo by se říct. Tak všechno chce čas, to nejde všechno rychle rychle jako neuspěchat všechno.*“

Bydlí spolu s kamarádem a plánuje si vlastní bydlení. Získal zaměstnání v Autopalu. Díky své tiché povaze zde nemá s nikým žádné konflikty. Všímá si svého a snaží se najít cestu pro nový rozjezd, který jak doufá, se mu díky azylovému domu povede.

5. *Budoucnost*

Pan Čestmír by chtěl jít kupředu a už se neohlížet do minulosti, což dříve hodně dělal. Jeho největším cílem do budoucna je získat hlavně vlastní bydlení. Domnívá se, že když ho bude mít, najde opět svůj klid.

5.5.2 **Shrnutí a doporučení pan Čestmír**

Uživatel nepocházel z patologického prostředí. Jeho dětství bylo harmonické, vystudoval střední školu a pak si našel práci, která se mu líbila. Narodily se mu čtyři děti a vztah s manželkou byl pěkný. Zlom nastal po té, co zemřela. Pan Čestmír se snažil svůj žal utápět v alkoholu a tak díky tomu pak přišel i o zaměstnání a bydlení. Svě děti otravovat nechtěl, i když zde není jasné, jak staré byly, když jim zemřela maminka a komu pak byly svěřeny do péče. Dejme tomu, že byly dospělé. On se tedy rozhodl hodit vše za hlavu a chtěl začít nový život v Anglii. Tam mu to však nakonec nevyšlo a tak se vrátil zpět. Bohužel neměl kam jít, tak se ocitl na ulici. Opět propadl alkoholu, takže se už ani nesnažil hledat zaměstnání nebo bydlení. Pan Čestmír ani nikdy nepobíral žádné dávky a o možnosti bydlení v azylovém domě se dozvěděl od svého kamaráda. Ze začátku chodil do noclehárny, a když se uvolnilo místo v azylovém domě začal bydlet tam. Je to bezkonfliktní uživatel, který si na nic nestěžuje a hledí si svého. Se zaměstnanci i lidmi vychází dobře.

Na případu pana Čestmíra lze vidět, že ne každý, kdo se ocitne na ulici, musí být „povaleč“. Na ulici se může dostat doslova kdokoliv. Důvod, proč se pan Čestmír ocitl na

ulici a po té v azylovém domě, je právě ztráta partnerky. Nezájem o to řešit vzniklou situaci třeba pomocí psychologa zapříčinila, že se tento člověk dostal tam, kde je. Kdyby mu byla poskytnuta pomoc, nemusel by jezdit do Anglie a pak přijít o vše. Také se zdá, že pan Čestmír je ten typ muže, který byl ženou opečováván, který je zvyklý, že vše udělá žena, takže problém mohl být i v tom, že nedokázal hospodařit s penězi a už vznikl další problém. Nezvládal ani běžný chod domácnosti.

Jsou to sice pouze nepodložené domněnky, ale pokud to takto bylo, tak by doporučení mělo být směřovalo na psychologickou pomoc. Přesto, že si o tom všem může promluvit se sociální pracovnící, psycholog je odborník, který tento problém vidí zase z jiného úhlu. Uživatel uvádí, že chce jít kupředu, proto se bydlení s jeho „kamarádem“ nejeví jako dobrá cesta. S největší pravděpodobností by ho pouze ponoukal k pití a to by nebylo dobré. Rozhodně by měl navázat vztahy s dětmi, které asi budou pokřivené.

Pan Čestmír dle spisové dokumentace i ze slov sociální pracovnice toho o sobě moc prozradit nechce. I v individuálním plánu uvádí pouze to, že by chtěl hlavně získat bydlení. Sociální pracovnice by se měla snažit ho trochu víc rozmluvit, otevřít se, protože pan Čestmír v sobě evidentně ještě nemá jasno. I když se snaží spolupracovat, nemá v hlavě přesně ujasněno, co vlastně chce.

Uživateli by možná pomohla sama sociální pracovnice, kdyby využila rogerovského přístupu nebo glasserovy terapie.

5.6 Pan Pavel

Malý muž s brýlemi, často odbíhal od tématu. V azylovém domě žije se svojí matkou.

5.6.1 Případová studie pan Pavel

1. Osobní anamnéza

Jméno: Pan Pavel

Věk: 45 let

Osobní stav: svobodný, bezdětný

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: vyučen

Zaměstnání: nezaměstnaný

2. *Rodinná a sociální anamnéza*

Pan Pavel se narodil na Slovensku, ale celý svůj dosavadní život žije na Moravě v Bílovci. Měl tři sourozence. Jeden zemřel. Vyučil se ve Vsetíně jako dělník zemědělské a potravinářské výroby. Pak pracoval ve svém oboru, ale po revoluci přišel o práci a tím pádem to šlo z kopce i s bydlením.

Zatím je nezaměstnaný, avšak snaží se chodit na pohovory a doufá, že se na něj usměje štěstí...“ *Už sem byl dvakrát na pohovoru, ale bez úspěšně, teď mám a čekám v pondělí nebo v úterý, že mám jet po republice sekat jako práci, sekat trávu a tak...čekám, jestli mi zavolají nebo nezavolají, je to těžké s tou prací.*“

3. *Finanční anamnézy*

Pan Pavel měl svůj příjem ze zaměstnání pouze krátce a to v době před rokem 1989. V tomto období šel na vojnu, a když se vrátil, práci již nesehnal a tak se o něj i o jeho matku začal finančně starat jeho otec. Ten mu, jak uvádí ve spisové dokumentaci, dával nějaké peníze. Ze začátku pobíral i sociální dávky. Pak si zvykl pouze na to, že otec měl vše pod kontrolou. Ať už šlo o zaplacené účty nebo o peníze, které mu dával. Když však otec zemřel, zjistil pan Pavel, že on i jeho matka jsou v oblasti financí úplně vedle. Nedokázali si vypočítat co si mohou koupit, by jim nějaké peníze zbyly a tak se stalo, že přišli o své bydlení.

4. *Bydlení a pobyt v azylovém domě*

Celý svůj život žil s rodiči. Když otec před šesti lety zemřel, život jeho i matky se změnil k horšímu. Matka zůstala netečná, se synem začala pít alkohol, a díky této skutečnosti přišli o bydlení. Pan Pavel sehnal pomocí svých kamarádů bydlení v polorozbořeném domě, který však město muselo zbourat. Následně pan Pavel sehnal ubytování na ubytovně. Tu museli kvůli výtržnostem opustit. Další pobyt na ubytovně byl ukončen z důvodu neplacení. Rázem se oba ocitli na ulici.

Snažili se najít vlastní bydlení, ale nedařilo se jim, a tak jim paní z městského úřadu pověděla o možnosti bydlení v azylovém domě. Protože tou dobou bydleli na ulici, pobývali určitou dobu v noclehárně. Od července 2014 je pan Pavel ubytován i se svojí matkou v azylovém domě.

Na pobyt zde si zvykl, i když se mu nelíbí určitá pravidla a také není spokojený s chováním některých uživatelů, ale problémy s nimi nemá. Jak sám říká.... „*tak někdy se to pohádá, tak tady s klukama zatím vycházím dobře, protože oni mě tady trochu i zasvětili.*“

Se zaměstnanci problémy nemá. Díky pobytu v azylovém domě se naučil vařit a našel zde i potřebný klid.

5. *Budoucnost*

Kromě toho, že by pan Pavel chtěl získat vlastní bydlení a zaměstnání, je jeho velkým snem udělat si řidičský průkaz. Moc by ho bavilo pracovat třeba jako profesionální řidič. Kvůli nedostatku financí si nikdy řidičské oprávnění neudělal a tak by byl moc rád, kdyby byl schopný si na něj našetřit.

5.6.2 **Shrnutí a doporučení - pan Pavel**

Pan Pavel je člověk, který žil celý život s matkou. Nikdy neměl žádnou zodpovědnost za rodinu, děti. Užíval si života se svými kamarády a bylo mu v podstatě jedno, v jakém prostředí bydlí. Jak vyplynulo ze spisové dokumentace, o bydlení přišel i kvůli dluhům a neshodám s ostatními lidmi v domě.

Bylo by zajímavé posoudit, jak na celou problematiku pohlíží jeho matka. Jaký je vlastně člověk. Vadilo jí, jakým životem žili?

Bydlet v azylovém domě je pro pana Pavla jednodušší cesta, než se trmácet na ulici nebo po ubytovnách. I když si stěžuje na režim, tak to, že je zde od července, svědčí o tom, že si velmi rychle zvykl a přizpůsobil se i pravidlům, která zde jsou. Uvádí, že si zaměstnání hledá. Avšak vzhledem k tomu, že již po revoluci nepracoval, jeví se tento jeho cíl jako neuskutečnitelný. Dejme tomu, že by ho někde zaměstnali. Udržet si toto místo pro něj bude nadlidský úkol.

Z individuálního plánu vyplývá, že se pan Pavel naučil lépe hospodařit s penězi, což lze vidět jako velké pozitivum, které mu dosavadní pobyt v azylovém domě dal.

Doporučení pro pana Pavla pro další individuální plánování je: naučit ho větší samostatností. Díky tomu, že žil celý život s matkou, je naučený ve všem se spoléhat na ni, což není dobré. I když si mají uživatelé sami uklízet pokoj. Za pana Pavla to dělá jeho matka s odůvodněním, že ona stejně nemá co dělat a že jí to nevadí. Proto by bylo dobré promluvit si s oběma a domluvit se, že mu ze začátku matka pomůže, poradí, a pak to může dělat sám. Přece jen matka není nejmladší a až tady jednou uživatel zůstane sám, měl by se umět o sebe postarat.

5.7 Pan Cyril

Málo mluvný, maličko mentálně postižený. Byl týraný svým bratrem.

5.7.1 Případová studie pan Cyril

1. Osobní anamnéza

Jméno: pan Cyril

Věk: 41 let

Osobní stav: svobodný, bezdětný

Bydliště: Dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Vzdělání: bez vzdělání

Zaměstnání: nezaměstnaný

2. Rodinná a sociální anamnéza

Pan Cyril se narodil v Novém Jičíně, kde žil se svými rodiči a bratrem. V dětství se s rodiči stěhovali do Loučné, Sobotína a pak Dřevohostic. Vzhledem k tomu, že je trošku mentálně postižený, navštěvoval zvláštní školu. Když jeho rodiče zemřeli, ujal se ho jeho bratr. Ten však využil jeho hendikepu a začal ho zneužívat. Dle spisové dokumentace byl pan Cyril týrán jak fyzicky, tak psychicky. Jeho bratr neměl žádné děti, a protože byl starší, pan Cyril v něm viděl vzor. O pana Cyrila se starali zejména jeho rodiče. Ale když zemřeli, tak se ho ujal jeho bratr. Pan Cyril musel dle spisové dokumentace dávat bratrovi veškeré finance, které měl, často dostával za den pouze hrnek vody s chlebem. Na denním pořádku byly nadávky, ponižování a zesměšňování. Docházelo i k fyzickému napadání a

to zejména tehdy, když byl bratr opilý. Při jednom takovém napadení ho uhodil tak silně, že mu vyrazil tři zuby a zlomil ruku. Toto napadení bylo pro pana Cyrila vysvobozením. Sousedé konečně zavolali na policii a tak pana Cyrila vysvobodili z každodenního pekla.

3. Finanční anamnéza

Pan Cyril díky svému zdravotnímu stavu pobírá invalidní důchod. Je svéprávný, takže si o svých financích může rozhodovat sám. Vzhledem k tomu, že to však dříve nikdy nedělal (nejprve se o něj starali rodiče, pak mu peníze utrácel bratr), ho zaměstnanci učí jak s penězi hospodařit a i on dostává své peníze vypláceny každý týden.

4. Bydlení a pobyt v azylovém domě

Pan Cyril se do azylového domu dostal po dvouměsíčním pobytu v nemocnici, kde se léčil ze zranění a traumat, které mu způsobil jeho bratr. Protože se neměl kam vrátit, byl umístěn zde.

Pan Cyril je v azylovém domě spokojen. Je v kontaktu s dalšími lidmi a na to, co se mu dělo doma, pomalu zapomíná. Našel si zde kamarády a díky podpoře zaměstnanců se učí věcem, o kterých doposud neměl tušení.

5. Budoucnost

Pan Cyril moc o budoucnosti neuvažuje. V azylovém domě se mu líbí, a i když by chtěl mít svoje vlastní bydlení, je to vzhledem k jeho diagnóze nemožné. Možná snad chráněné bydlení by bylo pro něj to pravé, ale získat ho, nebude jednoduché.

5.7.2 Shrnutí a doporučení - pan Cyril

Pan Cyril neměl lehký život. Po smrti svých rodičů, se ho ujal jeho bratr, který ho zneužíval. Šlo o fyzické a psychické zneužívání. To byl tedy hlavní důvod jeho přijetí do azylového domu. Uživatel je zde evidentně spokojený. Našel si kamarády, o zaměstnancích se vyjadřuje hezky, takže mu nic nechybí. Problém je, že brzy uplyne doba jednoho roku, po kterou pan Cyril může bydlet v azylovém domě. Co s ním bude potom? Beze sporu se pan Cyril nebude schopen o sebe postarat sám, takže by mu měla být zajištěna ústavní péče. Hlavními úkoly pro pracovníky azylového domu je, aby ho naučili

aspoň základní věci, které k životu potřebuje (orientace ve financích, základy vaření atd.). Pro tohoto uživatele byla a je azylový dům cesta, jak vyřešit jeho těžký život.

5.8 Shrnutí výzkumu

Pomocí případových studií, rozhovorů a individuálního zhodnocení lze dospět k následujícím závěrům. V tabulce je uvedeno, od kdy jsou jednotliví respondenti v azylovém domě a kolikrát tento pobyt je.

Tabulka č. 2. Pobyt v azylovém domě

jméno	Délka pobytu	Počet pobytů
Igor	Září 2014	3
Leoš	Listopad 2014	1
Marcel	Únor 2015	1
Jaromír	Únor 2015	1
Čestmír	Únor 2015	2
Pavel	Červenec 2015	1
Cyril	Červenec 2015	1

Ze získaných poznatků vyplývá, že doba, po kterou pobývají uživatelé v azylovém domě, není nijak dlouhá. Pouze dva uživatelé jsou zde od července 2014, kdežto tři zatím jenom měsíc. Co se týče četnosti pobytů v azylovém domě, bylo u sledovaného vzorku zjištěno, že pouze u jednoho uživatele se jedná již o třetí pobyt. Jeden uživatel jde zde podruhé, ale předchozí pobyt trval pouze týden. Pro ostatních pět uživatelů je to pobyt první.

Existuje tedy azylová turistika?

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že u daného vzorku respondentů azylového domu v Novém Jičíně je azylová turistika minimální. Délka pobytu u sledovaného vzorku se pohybuje v rozmezí červenec 2014 – únor 2015. Uživatel, u kterého se jedná již o třetí pobyt, je v azylovém domě již od září 2014. U něj je předpoklad opakovaného návratu největší. Nedokáže si najít adekvátní bydlení také proto, že má deset dětí.

Samozřejmě, že výsledky výzkumu nemohou být celoplošné, protože byl výzkum prováděn pouze v jednom azylovém domě a pouze u specifického vzorku mužů. Bylo by určitě zajímavé vrátit se do azylového domu třeba za rok, a zjistit kolik uživatelů ze sledovaného vzorku se zde vrátilo a kolik zvládlo návrat do společnosti.

Tabulka č. 3 Důvody vyhledávání azylového domu

Jméno	Důvody vyhledávání azylového domu
Igor	Nevyhovující bydlení pro výchovu dětí
Leoš	Nevyhovující bytové podmínky pro výchovu dětí
Marcel	Bytové důvody
Jaromír	Neshody s bratrem, alkohol
Čestmír	Úmrtí manželky, ztráta bydlení, alkohol
Pavel	Ztráta bydlení, alkohol
Cyril	Zneužívání bratrem

Dalším cílem diplomové práce bylo zjistit - **jaké důvody vedou uživatele k vyhledávání azylového domu?**

Jak z uvedené tabulky vyplývá, hlavním důvodem vyhledávání azylového domů jsou nevyhovující bytové podmínky a s tím spojena ztráta bydlení. Velkou měrou se na této ztrátě podepisuje alkohol. Zajímavé je, že se zde objevuje i zneužívání.

Další položená otázka byla. **V čem uživatelům pomohl pobyt v azylovém domě?**

Někteří se zde naučili vařit, jiní uvádějí, že jim zde pomáhají zaměstnanci při řešení jejich problémů. Samotný pobyt je pro ně pomoc, protože díky azylovému domu mají střechu nad hlavou, postel, jídlo. Mnozí uživatelé se díky azylového domu naučili hospodařit s financemi. Pro většinu z nich je to však nový začátek.

A jak vidí uživatelé azylového domu svoji budoucnost? Všichni by si přáli najít nové bydlení, což nebude nic jednoduchého. Tito lidé mají omezený příjem, a tak sehnat bydlení pro ně představuje velikou překážku. Navíc zvláště pro „bývalé bezdomovce“ je obtížné si bydlení udržet. Většina z nich holdovala alkoholu, a tak je velmi pravděpodobné, že při návratu do běžného života se ke své vášni opět vrátí.

Dalším velkým přáním do budoucna je pro mnohé získat zaměstnání, což také nebude jednoduché, zejména pro ty, kteří celý život nepracovali. Navíc mnozí mají pouze základní vzdělání, se kterým se shání špatně třeba jen brigáda.

Mnozí se domnívají, že právě pobyt v azylovém domě jim pomůže odstartovat nový život, který již pro ně bude růžovější.

Je tedy azylový dům jednoduchá cesta pro náročné žití?

Pro většinu uživatelů z výzkumu ano. I když všichni shodně uvádějí, že by raději byli ve svém, že je obtěžují mnohá pravidla, která zde jsou, zároveň připouští, že jsou zde spokojeni. Mnozí z nich by bohužel v běžném životě byli ztraceni. Například to, že je zde zakázán alkohol, je pro mnohé uživatele pomoc. Dalším důležitým poznatkem je fakt, že kontrola ze strany zaměstnanců a stanovení si cílů do budoucna je pro ně berličkou, o kterou se mohou opřít.

Proto, i když každý uživatel uvádí, že by nejraději bydlel ve svém, je pro ně jednodušší žít v azylovém domě.

Je potřeba zdůraznit, že muži s rodinami jsou v azylovém domě zvláštní, poměrně nově zastoupenou skupinou. Výzkumu se zúčastnili hned tři. Jeden zde sice bydlel i se svojí družkou, takže výchova a péče o děti nebyla ponechána pouze na něm, ale dva otcové se rozhodli postarat se o své děti sami. A i přes překážky, které jim život postavil do cesty, se vždy prali o to, aby se neocitli na ulici a jejich děti nebyly svěřeny do ústavní péče. Tato skutečnost otevírá myšlenku, že by v azylovém domě pro rodiny s dětmi mohli otce více zasvětit do domácích prací a péči o děti. Otcové si v dobré víře vezmou dítě k sobě a pak zjistí, že dělat tatínka a maminku prostě nezvládají. A i to zcela určitě patří k důvodům, proč se ocitají v azylovém domě. U sledovaného vzorku byl hlavní problém hospodaření s penězi. Velice často jsou to právě ženy, které se starají o chod domácnosti. Mají přehled, co kolik stojí. Proto by bylo vhodné zaměřit se hlavně na tuto oblast, protože tito uživatelé mají skutečně zájem o to, aby se sebou něco udělali a začali žít běžným životem.

U uživatelů z azylového domu pro muže jde především o to, aby se naučili starat sami o sebe. To, že většina z nich pobývala delší dobu na ulici a i před tím nebyli zběhlí v každodenních aktivitách našeho života, v nich zanechalo veliké mezery. Proto je důležité, aby se naučili vařit, uklízet, hospodařit s penězi, pro některé by bylo dobré naučit se pracovat s počítačem, aby si mohli třeba hledat práci na internetu. Je jasné, že je to individuální a že ne každý uživatel má zájem se tohoto účastnit a ne každý uživatel by dokázal pracovat na počítači. Pro mnohé by to ale bylo obohacení. Vhodné by bylo pořádat pro uživatele společné aktivity jako je např. turnaj ve fotbale, šipkách, posezení u táborového ohně, aj. Tyto akce jsou pořádány jen pro rodiny s dětmi, ale i lidi, kteří byli dlouho bez domova by měli vědět jak trávit pestřeji svůj volný čas.

Také není dobré, aby měl každý ve svém individuálním plánu uvedeno, že chce získat bydlení a pak nic víc. Přesto, že toto je jejich velké přání, by se pracovníci měli snažit hledat i jednodušší a lépe dosažitelné cíle.

ZÁVĚR

Azylové domy jsou v současné společnosti velice důležitou institucí. Stále náročnější životní tempo a problémy, které toto tempo s sebou přináší, způsobují, že lidé musí řešit otázku bydlení právě touto alternativou. Já jsem se však ve své diplomové práci snažila poznat, jaký je život těchto lidí. Co zapříčinilo, že si nemohli vybudovat svůj domov. Díky rozhovorům a studiem spisové dokumentace s těmito lidmi jsem nahlédla do jejich životů a snažila jsem se získat odpověď na otázku – zda je azylový dům jednoduchá cesta pro náročné žití.

V teoretické části je podán přehled informací o bezdomovectví. Následně byly popsány různé formy pomoci, které jsou těmto lidem nabízeny. Dále jsem předložila informace o konkrétních azylových domech.

Praktická část korespondovala s teoretickou částí. Formou rozhovorů jsem od sedmi uživatelů získala informace o jejich životě. Tyto informace jsem následně zakomponovala do případové studie, která se snaží odpovědět na otázky: Jaké důvody vedly uživatele k tomu, že se ocitli v azylovém domě? Jak si zvykli na život zde? Jak si představují svoji budoucnost? Následně jsem porovnávala subjektivní výpovědi s objektivní realitou. Použita byla i spisová dokumentace, která mi pomohla v rozhodování o tom, kdy uživatelé mluví pravdu a kdy lžou.

Výsledky výzkumu potvrdily mnohá tvrzení, která byla uvedena v teoretické části. Důvody, proč se lidé ocitají na ulici, jsou především neschopnost hospodařit s financemi a následné nevyhovující podmínky pro život. Mnohdy stojí za ztrátou bydlení alkohol nebo nehody s rodinnými příslušníky. Zajímavé bylo i zjištění, že důvodem pro umístění do azylového domu bylo zneužívání muže rodinným příslušníkem.

Na otázku, zda je azylový dům jednoduchá cesta pro náročné žití, neexistuje jednoznačná odpověď. Troufám si říct, že pro lidi z mého výzkumného vzorku je azylový dům jakási naděje pro lepší budoucnost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BUCHTOVÁ, BOŽENA, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*, Vyd. 2, přeprac. Praha: Portál, 2013, 192 s, ISBN 978-80-247-4282-3.
 2. CONWAYOVÁ, HELEN. *Domácí násilí: příručka pro současné i potencionální oběti*, Praha: Albatros, 2007, 160 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
3. FISCHER, SLAVOMÍR a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie*, Praha: Grada, 2009, 224 s, ISBN 978-80-247-2781-3.
4. GAVORA, PETER. *Sprievodca metodologiou kvalitatívneho vyskumu*, Regent, 2006, 239 s, ISBN 80-99804-46-3.
5. HAŠKOVCOVÁ, HELENA. *Manuálek o domácím násilí*, Brno, Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotních oborů v Brně, 2004, 83 s., ISBN 80-7254-914-6.
6. HENDL, JAN. *Kvalitativní výzkum*, 1 vydání, Portál, Praha: Portál, 2005, 408 s, ISBN 80-7367-040-2.
7. HRADEKÝ, ILJA a Vlastimila HRADECKÁ. *Extrémní vyloučení*, Praha: Naděje, 1996, 107 s, ISBN 80-902292-0-4.
8. KOTOUS, JAN, Gabriela MUNKOVÁ a Martin ŠTEFKO. *Obecné otázky sociální politik*, Praha: 2013, s. 169, ISBN 978-80-87439-08-1.
9. LUX, Martin. *Bydlení věc veřejná: sociální aspekty bydlení v České republice a zemích Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Slon, 2002, 287 s. ISBN 80-864-2912-1
10. MAREK, JAKUB., Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. *Bezdomovectví v kontextu sociálních služeb*, Praha: Portál, 2012, 175 s, ISBN 978-80-262-0090-1.
 11. MAREŠ, Petr a Lenka ORGONÍKOVÁ. *Faktory sociálního vyloučení: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2006. 41 s, ISBN 80-87007-15-8.
12. MAREŠ, PETR. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Praha: Sociologické nakladatelství, 1994, 151 s, ISBN 80-901424-9-4.
 13. MATOUŠEK, OLDŘICH. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008, 271 s 33, ISBN 978-807-3673-680.

14. MATOUŠEK, OLDŘICH. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 351 s. ISBN 80-736-7002-X.
15. PRŮDKOVÁ, TÁŇA a Přemysl NOVOTNÝ. *Bezdomovectví: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 1. vyd., Praha: Triton, 2008, 93 s. ISBN 978-807-3871-000.
16. RICHTEROVÁ, Bohdana a Lenka ORGONÍKOVÁ. *Různé cesty pomoci: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Krnov: AKLUB, 2008, 72 s, ISBN 978-80-254-1562-7.
17. ŠPATENKOVÁ, Naděžda a Lenka ORGONÍKOVÁ. *Krizová intervence pro praxi: porovnání teorie a praxe sociální práce s lidmi bez domova*. Praha: Grada, 2004. Psyché (Grada),
18. ŠVARŤÍČEK, ROMAN a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vydání 1., Praha: Portál, 2007, 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
19. VÁGNEROVÁ, MARIE, Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*, Praha: Karolinum, 2013, s 339, ISBN 978-80-246-2209-5.
20. VÁGNEROVÁ, Marie a Přemysl NOVOTNÝ. *Psychopatologie pro pomáhající profese: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2004, 870 s. ISBN 80-717-8802-3.

Internetové zdroje:

21. ARMÁDA SPÁSY.[online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z <http://www.armadaspasy.cz/poradna/existencni-problemy/jak-pomahame-lidem-bez-domova>
22. Azylový dům Jihlava. [online]. © 2015 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.azylovydumjihlava.websnadno.cz/Azylovy-dum-pro-muze.html>
23. Azylový dům s utajovanou adresou. [online]. 2014. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://rosa-os.cz/nase-sluzby/azylovy-dum/>
24. Domáci násilí. [online]. 2007. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z <http://www.domacinasili.cz/bily-kruh-bezpeci/>
25. Charita. [online]. 2014. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/jak-pomahame/socialni-a-zdravotni-sluzby/>

26. Charitativní dům bl. Matky Terezy – azylový dům. [online]. 2012. [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://charitanj.cz/o-nas/sluzby/azylovy-dum/>
27. Naděje.[online].[cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://www.nadeje.cz/integracni_program.

Zákony:

28. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o sociálních službách). In: Sbírka zákonů. 14.3.2006. ISSN 1211-1244.
29. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o pomoci v hmotné nouzi). In: Sbírka zákonů. 14.3.2006. ISSN 1211-1244.
30. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o odpadech). In: Sbírka zákonů. 15.5.2001. ISSN 1211-1244.
31. Interní dokumenty charitativního domu bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Tzv Tak zvaně.

Např. Například.

AD Azylový dům.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Charitativní dům bl. Matky Terezy – azylový dům Nový Jičín

Obrázek č. 2: Charitní dům bl. Matky Terezy – azylový dům Straník

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Charakteristika respondentů

Tabulka č. 2: Pobyť v azylovém domě

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P1: Rozhovory

PŘÍLOHA P I: ROZHOVORY

Rozhovory

1 uživatel, pak Igpr, Rom, upovídány, urostlejší, při rozhovoru uvolněný, občas rukou utřel stůl, 42 let.

Tak můžete mi říct něco o sobě, od narození? Kde jste se narodil? Něco o původní rodině?

Já jsem ze Slovenska, ale mám české občanství. No jak to začlo se mnou. Tak

No takže jste se narodil na Slovensku že?

Narodil jsem se na Slovensku tam jsem byl do dvou let, tata se nastěhoval v Havířově, měli jsme rodinný dům. Všechno to klapalo dokud mama žila že.

Hmm.

Potom v devíti letech mi mama umřela, ne celých, pak jsem se dostal do domova. Pocházím z dvanácti sourozenců.

Jejda téeda.

No a dd té doby jako co mama, tak to šlo z kopca no, ale tím, že sme byli v domově že tat třeba to nemohl rozchodit, smířit se s tím.

Tak samozřejmě starat se o tolik dětí asi by bylo pro tatínka náročné.

No tak jako zkoušel si založit druhou rodinu, což jsme dělali veškeré překážky. Už jsme byli aji dospělí a nefungovalo to. Až těsně deset let před ukončením jeho života tak jsme nějak umoudřili, nechali sme ho protože se styděl jako od děcek pomoct už to byl starší chlap že, noo bylo to tak jakože ti sourozenci už měli svoje rodinné životy tak my sme žili různě chvílku u toho, chvílku u toho a tak.

Takže vy jste byl v tom dětském domově, asi jste chodil do nějaké školy, na základní školu jste nějakou chodil? Něco jste se i vyučil?

Ne já jsem...

Ne.

Já sem jako šel chodil se učit, ale byla to doba na internátě a to jsem začal více poznávat rodinu takže sem po prázdninách nedojížděl zpátky na čas že a tehle.

Aha.

Tím to tak skončilo.

Mhm.

Nebo to jsem dovršil sedmnácti let a jak se říká mladí že, blbí no jenomže mě ta blbost trvala skoro do třiceti let jsem si říkal na co spěchat, do čeho se hnát.

Mhm.

Tak jsem se tak smál sourozencům, že jsem bez starostí, bez toho, jenže nakonec jsem zakopnul já a mám sám deset děcek teď.

Jejda mhm.

No a co se týče jaksi proč se nalézám v tym azylovém domu no to je otázka. Víte člověk si myslí, že se dostane do problému přijde třeba na azylák nebo charitu vyřeší si pár věcí o sobě i co se týče ty dluhy a tak jo říká, no teď si půjdu do bytu, budu si platit, budu tu soběstačný jenže to je omyl, protože nikdy nevíte co třeba družka jo to samý. Já už jsem tady potřetí.

Mhm.

A když už si myslím, že aji se třeba mám našetřeno jo na byt na kauci a tak že to bude lepší vždycky v tým něco přide vždycky a což je u mě jak kdyby heslo.

Takže jsou problémy finanční? Myslíte si, že v tomhle to vězí a taky třeba že není dostatek bytů? Že jsou drahé hodně?

Tak bytů je dostatek ne, že není moc dostatek ono sou ty byty ale to už je otázka třeba záleží na tých lidech jo jestli si zvyknou jo vezmeme třema čtyřma. Já třeba co se týče, já nemám nouzi o byt jo

Ano.

Ale tož sou to také čtvrti já taky nemůžu očekávat nic než panelák nebo něco, protože stačí tři, čtyry rodiny že podepsat petici a sem hned venku, ale můžu říct a to hodně lidí co mě znají ti ze sousedů tak jako se divijou že mám deset děcek jako klobou dolů.

A máte s více ženama ty děti? Nebo jen s jednou?

Ne nemám.

S jednou máte deset dětí. Mhm to je úžasné. A ona je kde? Ona bydlí někde jinde nebo tady na azylovém domě?

Tady.

Mhm tady s vámi na azyláku?

Ale ona by přišla, ale nemůže, ona může dneska, zítra porodit.

Jo, takže desáté dítě nebo jedenácté?

Ono by bylo jedenácté, ale jeden umřel, takže je to takové hore, dole.

Mhm. Takže to jsme se dostali k azylovému domu. Vám o něm někdo řekl, o tom azylovém domě nebo jak jste se o tom dozvěděl?

Já jsem tehdá sem si prostě udělal na tym rwe na ty byty. A já sem to zaplatil všechno a nakonec smsky jo jo prošlo vám a jak už jsem měl klíče tak během hodinky to najednou jakože zkrachlo. Takže co teď. Přišla si ta paní pro klíče a její sestra ona měla v takėj lokalitě říkám no tak aspoň ten měsíc než něco seženu, že než dostanu dávky tak to tak sme jí zavolali řekli sme jí že to začalo to začalo tuhnout, že ona své děcka, my své děcka a teďka mezi děckami rozbroje a tak říkám, to nepůjde k dobrému. Říkám družce víš co ty si tady trvale, běž na sociálku a řekni, že prostě si u sestry a že nemáme kde jít a že jestli můžeme nějakou charitu nebo něco.

Takže z té sociálky vám pomohli jo? Poradili?

Poradili no. No a ona zavolala ta paní a řekla, přijďte se za dvě hodiny zeptat. No ona přišla a ta paní se už smála bo už sme odpoledne měli klíče že.

A jak dlouho tady jste teď? Říkáte teda, že jste tady potřetí, ale...

Teď ke konci měsíci tady budu půl roku.

Půl roku mhm. Takže se vždycky snažíte hledat bydlení. Někde jste chvíličku a pak to zase nejde?

Tak jako je pravda, že třeba teďka o tym bydlení sem trefil na takovýho majitele, který prostě byl tam malý dluh a on si účtoval denně padesát což nebylo k utáhnutí že.

Mhm ano.

No a za takých podmínek já sem prostě zavolal jako mojej tady na tu charitu sme je oslovili, řekli jak jsme tady, jak to prostě chodí, jak to je s námi tak pan ředitel mi nabídl jako, že ať přijedu, že ať nemám obavy, že smlouva bude podepsaná.

Mhm. Tak teď si ještě popovídáme o zaměstnání. Pracoval jste někdy, někde?

Tak na razítka ne, protože většinou teďka pohledávají aspoň dva roky praxe, což já nemám že. Ale po druhé stránce sem aji rád, že protože když vám to řeknu tak abych já robil někde za dvanáct tisíc, když tam беру devatenáct tak to je takové, nevím, jak bych to zvládal.

Jo takže jste nezaměstnaný. Pomáháte družce s dětmi je to tak?

Ano.

Jak si představujete vaši budoucnost? Co byste chtěl do budoucna? Jak byste to viděl? Jak byste viděl vaše bydlení?

No můj životní sen je dostat se do nějaké chaloupky, i kdyby starší i kdyby to bylo třeba jen na pronajmutí, to by mi nevadilo. To by byl můj životní cíl. No a druhý cíl by byl udržet ty děcka u sebe, aby mi nešly do domova. To jsou moje sny, nic víc.

Mhm. Ještě tedy když jsme u toho azylového domu. Jak jste se tady adaptoval, jak jste si tady zvykal?

No já vám řeknu takhle. Jak jsem si zvykal. Já jsem byl vůbec šťastný, že máme kam jít, že jsem nemusel řešit...ale zas na druhou stránku mi to...to je i pravda...já vám můžu říct, že ta charita mě dost změnila jako mě osobně. Já jsem byl docela obyčejný člověk, jenže můžu zaklepat, že to mě tady změnilo. Jako měl jsem hodně problémů s policajty, ale zaplat' pan bůh, ani dopis ni, přestal sem s tým. No ale je to asi tím, že mám ty děcka že.

A ono zase tady si nemůžete tolik dovolit, protože jsou tady určitá pravidla, že ano.

Jako paní když se chce, všechno se dá zneužít. Ale to je jenom o tom chtít.

A jak vycházíte tady s ostatními lidmi?

Jako personálu?

Personálem i tak s ostatními?

Tak no nemám nějaké...já mluvím otevřeně, takhle, nehádám se zbytečně jo.

Mhm.

Nedělám komediju toto...je to prkotina, já nevím uklid'te si, máte úklid...prosím a jo má pravdu, nebudu se hádat, ale sou lidi, kteří se hádají že, dělají ze sebe bůhví, co nejsou.

Mhm. Takže zase si to nenecháte líbit. Tak to chcete říct?

Jako nejsem takový, který že třeba řekne to a už to je, to zas ne odsat' podsat'. Všechno má svoje.

Co jste se zde naučil? Nebo co vám to tady dalo?

Co mě to tady dalo? Více zodpovědnosti. A čím více sem zodpovědnější, tím více starostí (smích).

No to máte asi pravdu. A jsou tady také nějaká negativa? Tady v azylovém domě? Je něco, co se vám tady nelíbí?

Jako já nevím já bych v týmto směru lhal, možná že by měli...u nás sou třeba ti, co mají méně děcek, jakože mají více toho času, ale pro mě ten čas je já nevím, já se kouknu a za chvíli je tma že. Já furt se točím dokola. Takže mi to tak nepříjde.

Takže nevidíte nic negativního.

Jako je to tady v pohodě. Já se zbytečně nehádám. Když můžu, sem tam pomůžu, když já potřebuju pomoct taky mi vyhovijou, tak to nemá cenu si ničit věci.

Tak já myslím, že jsme si řekli vše, co jsem potřebovala vědět. Jsem ráda, že jste byl tak otevřený a upřímný. Já vám přeji, aby se vám to všechno splnilo, nějaký ten domeček a hlavně ty děti abyste udržel u sebe a ono to půjde. Oni vám tady i pomůžou že?

Jako jo.

Poradí vám, když potřebujete? Takže to by bylo všechno a děkuju moc. Nashledanou.

2 uživatel pan Leoš, Rom, 3 děti v péči, hubenější, trošku nervózní, Pochází z Kelče.

Takže můžete mi říct něco od té doby, co si pamatujete? Kde jste žil, kde jste se narodil, vše od svého dětství co si pamatujete – rodiče, sourozence.

Tak my sme se hodně stěhovali jako s rodičmi. Tož první sme bydleli v Kelči, že asi osmnáct roků v kuse, z toho jsme asi třikrát byli na Slovensku s rodičmi, no a oni střídali hodně zaměstnání že. A...

A sourozence máte nějaké?

Tak nás bylo pět. Takže dva bráchy mám v Kelči, jsou zaměstnaní, pak jeden je v JZD v Kelči je zapsaný jako řidič z povolání, ten druhý jako zedník a řidič. No a Monika nejstarší se teďka stara o svoju dceru, která je postižená mozkovou tou obrnou takže ona je zbavená svéprávnosti tak se stará teďka o ňu, no a Valika má též takového, Valika mi zas bydlí ve Zlíně, další sestra a ta se zase stará o chlapce o Dominika, který se též takový narodil a teďka má jakýsi náběh na autismus. Takže to má taky dost těžké. Takhle s těma děckama.

Takže se tak nestýkáte často?

Teď momentálně ne. Teď momentálně ne.

Ale dřív jste měli dobré vztahy? Jako v dětství?

Jako. Tak jako nejvíc co si tak rozumím tak s tím Pavlem to je nejmladší brácha, potom Monika nejstarší a Valika nejmladší sestra.

Mhm. A vaši rodiče?

Tož mamka už před dvouma rokama umřela a tatka mi bydlí na Slovensku. Našel si přítelkyni tak zůstal na Slovensku. V Liptovském Mikuláši.

Mhm. Dobře a co školy? Studoval jste někde základní školu?

No právě že, s tím stěhováním sem se nevyučil. Měl sem horkou hlavu a moh sem mít možná přísnější rodiče. Moh sem si na Slovensku dodělat školu zemědělkou. Já sem se tady učil ve ValMezu jako sklář, no a v té době jsme se odstěhovali, asi půl roku sem byl v učňáku a sme se stěhovali na Slovensko a tak padla škola.

Mhm.

No je mi to líto nebo dnešní doba je taková že jak člověk není fakt vyučen nebo nemáte řidičák v ruce, takže se nechytá. Práce se těžko shání.

Mhm. Takže teď jsme u té práce. Máte nějakou, nemáte?

Tož snažím se aspoň brigádně nějaké shánět, ale je to. No bydlel jsem chvíli v Uherském Brodě, devět měsíců s děckami...já mám svěřené děcka do výchovy, já jsem samoživitel.

Jo mhm. Takže vy tady s nimi bydlíte? Ano?

Bydlel jsem v tom Uherském Brodě a pak jsem se nastěhoval ke konci listopadu. My jsme tu krátce.

Takže s dětmi. A kolik máte dětí?

Já mám šest.

Šest dětí. A se všemi jste tady?

Ne na tři platím, na tři platím, dvě holky mám tady a kluka mám v pastřáku. Ale jezdí mi jako pravidelně domů. Víkendy a dovolenky.

Takže jak jste se vlastně dostal do azylového domu?

Takže jak jsem vzpomněl ten Uherský Brod. Tam jsme bydleli. Bylo tam všechno fajn až na to, že tam se potom nastěhovali takoví špatný kolektiv, špatní lid, který fetovali, kouřili trávu, alkohol se tam rozmohl, takže co sme tam žili pět rodin s děckami jako rodiny tak sme museli odejít nebo sociálka nám tam hodně vyhrožovala, že to není vhodné pro děti, pro nás.

Takže měli jste tam byt?

Na ubytovně. Ubytovna v Uherském Brodě. A sháněli jsme nějaké bydlení nebo děcka si tam aji zvykli, chtěli tam zůstat, ale otázka finanční...je to takové když člověk je na tý hmotný nouzi tak není moc peněz na bydlení. Ani na ty kauce, prostě co požadují.

No takže byli jste na té ubytovně a potom?

Potom jsme se dostali sem. Já sem podal žádost, měl sem, protože sem spolupracoval s charitou s ospodem tak sme sháněli něco, co by bylo pro muže s dětmi, protože to se těžko shání. Většinou pro matky sou upřednostněné. Takže jediné Otrokovice ty byly plné a potom sem si vzpomněl na Nový Jičín, no a když tady bylo volné místo, měl sem tu žádost tak sem přišel sem, s dětmi.

Ano. Takže jste tady s dětmi, jste tady od listopadu...

Od 28 listopadu

A s vaší partnerkou se vídáte?

Vídáme.

Vídáte se. I ty ostatní děti co, jsou u ní vídáte?

Ne já mám, to jsou zase z jiného. Ale jako takto holky pořád se vidají. Telefonují si, navštěvuju se takže jezdí ona za nima, takže my se nehádáme. Jako takhle mezi sebou. My sme si to vyříkali prostě byl nějaký vztah byly nějaké děcka byly nějaké problémy

Takže důvod proč jste se tady dostal, byl ten bytový? Tam v tom Uherském Brodě už to nevyhovovalo?

Ne. Nevyhovovalo to. To bylo takové půl na půl, se dá říct. Nebo v jedné půlce bylo zase dobré bydlení, tam ti lidi špatní tam nebyli ...bylo všechno v pořádku a v tej druhé půlce zase ti špatní lidi se tam nastěhovali, dělaly se tam takové ty nepořádky a já sem zase měl brigádu zaměstnání. No a to mi bylo právě taky toho líto, že sem měl práci kousek iba za bránou vlastně.

Jo. Tady nemáte zatím nic? Nebo máte nějakou brigádu?

Zatím nemám žádnou brigádu.

A děti jsou jak staré?

Sára má patnáct, Silvinka dvanáct a ogar bude mít sedmnác.

Takže to už jsou větší děti.

Větší děcka no.

Takže dřív jste nikdy nebyl v azylovém domě?

Ne. Toto je poprvé.

Jak se vám líbí v azylovém domě?

No tak líbí...no je to no...(smích)

Jak jste si zvykal?

Těžko, těžko nebo nejsem zvyklý aby sem tady všechno hlásil, kam jdu nebo nejdu, když se odchází že....

Mhm.

Děcka musí být trošku. Nesmí být takoví divocí tady. Musí tady být klid, jako uznávat ten klid nebo tady sou aji kanceláře že, sou tady chlapi pod námi že, muži, zaměstnanci cu tu bydlá, jsou to starší, takže žádný létání, skákání, moc křiku, moc hudby pouštět, protože člověk musí být ubrzděný. /smích). No brát ohled na jiné.

Ano. Takže to si myslíte, že je taková negativní stránka?

No nebo nelíbí se mi to, když du někam, člověk musí furt něco hlásit, do obchodu, du něco vyřizovat, někam odjedu, to je furt něco. Děcka tu nesmí zůstat samy, i když sou velcí že. Když potřebuji něco, nestihnu to do té doby, Silvinka když se mi vrátí ze školy dřív tak už je z toho problém tady takže moc se mi to takhle na jedné stránce nelíbí no. Na té ubytovně to bylo takové volnější v tom Brodě.

Mhm. A je tu něco, co se vám tady líbí?

(Smích) haha líbí. Tak to bydlení je taky dobré, je dobře s nima vycházet je to dobře jako v pořádku jako normální slušní lidi vycházet mezi sebou no. Že my snima a oni s námi že jináč to nejde že. Ale jako jináč sou tady dobří. Fakt.

Jo. Takže se zaměstnanci vycházíte v pořádku?

Jo. V pořádku. Všecko je v pořádku.

I s ostatními tady lidmi?

No jo. Ne žádné. Vycházíme dobře. Děcka mezi sebou.

Mhm. Je něco co si myslíte, že jste se tady naučil? Je něco co vám azylový dům dal? Třeba, že třeba díky sociální pracovníci umíte víc hospodařit s penězi, nebo vás naučili vařit nebo něco takového?

Tak vaření, vaření mám za sebou, to já vařit umím.

Takže nevíte o ničem takovém?

Tak spolupracuju s nima že, domlouváme se, jestli nám vycházejí penízky, jestli si uděláme nákup, děcka jestli mají všechno v pořádku nakoupené.

Mhm.

Tak jako spolupráce je dobrá s nima.

Tak teď se podíváme trochu do budoucnosti. Jak byste si představoval svojí budoucnost?

Tož na prvním místě je bydlení. Sto procentně. A nějaků tu práci. No aspoň nějaků práci no. To je fakt. Nebo já sháním tady, inzeráty podávám i na podnájem že a nedaří se to no.

Pokud jde o finance, jste na hmotné nouzi?

Sem na hmotné nouzi a tak tak vycházíme. Fakt člověk musí přemýšlet jak rozdělit penízky,ale dá se vyjít no. I z mála se dá. Naučí se člověk (smích).

A děti ještě studují?

Sára mi chodí do kauče do zámku jako prodavačka, no a Silvinka mi chodí tady na Dlouhou do základní. A ogar je v Bystřici pod Hostýnem čalounictví s nábytkem. Tak pořát jim vštípím do hlavy, aby se vyučili. Pořád jin říkám, že doma jich nechcu kým neuvídím výuční list. Že dneska, dnešní doba je taková fakt, že potřebujou něco. Aspoň se něčeho vyučit.

Tak já vám moc děkuji za povídání.

Jo jo nashledanou.

3 uživatel Marcel, vysoký, hubený, pochází z Frýdku Místku. Byl upovídáný, velká gestikulace.

Jaký byl váš život? Začněte vyprávět od svého dětství? Kde jste se narodil? Vaši rodiče?

Narodil sem se a celou tu dobu se o mě starala plus šatila se vším všudy má babička, protože mojí matce se stala autonehoda. Nabouralo jí aut, za ní dýchal stroj a tak v té době sem byl ještě malý. Potom mou mamku dá se říct opustil můj otec takže to všechno potom mělo vliv na psychiku mé matky a byla po takých těch dá se říct Opava takových těch zdravotních střediskách, až skončila naposled teďka v Prostějově. Komunikace mezi mnou a matkou je taková, že je to telefonicky, jak se má a jo sem tam třeba za jeden rok přijedu na víkend se podívat tam kde sem bydlel teďka to tak trošku popojedu že. Udělal sem si rodinu, to mi bylo šestnáct, to mi bylo mezi šestnácti sedmnácti roky sem si našel přítelkyni, mě bylo osmnáct, jí bylo sedmnáct tak sme se rozhodli, že si uděláme dítě. Je to plánované za to sem i rád, akorát že jedna věc, že sem si eee dá se říct, že nedokončil školu, byl sem jako autoklempíř, dostal sem se do druháku a ve druhém ročníku sem studium ukončil, protože jen pod jednou podmínkou, že když sem byl ve škole tak sem měl přídavky jenom na sebe pět set korun, ale když sem si řekl takovou věc, že raději nechám školy, protože stejně jako autoklempíře chtěou všichni jako do práce už, že už má v tom nějakou praxi, jo jednoletou nebo dvouletou tak já sem si tu praxi nemohl nikde udělat tak jsem se rozhodl že budu pracovat a dostanu více peněz než ty přídavky.

Mhm.

Takže sem šel na střechy jo pracovat a tam sem dělal jako klempířinu takového helfra, jakože podej mi to, snes to dolů, tašky jako staré šly dolů, nové se daly jako nahoru jo, prostě takový pomocník prostě sem chtěl uživit rodinu. Potom se stala mozková příhoda mé babičce, potom byla na LDNce v Jablůňkově a takové věci v takových těhle léčebnách tak mě to moc jakože ranilo jo, protože byla to babička, která se o mě starala a řekla panu soudci že je stará nato natolik na kolik se ona cítí a že je schopna mě vychovávat že a že chce...já sem byl jako pod dohledem, jako vím, že sem si nemohl nic dovolit do sedmnácti roků že, na nějaké vycházení ven nějaké dlouhodobé vycházení ven, prostě do desíti doma a tečka že, škola a takové věci protože se o mě moc starala tak mě moc ranilo že jako se stala taková věcdále byl sem s družkou šest let

Mhm.

Eeee po šesti rokách se rozhodla, že ee chce ukončit vztah z důvodu toho, že málo toho má zažitého. Jak diskotéky, kamarády a takové. A já sem se snažil celých čtrnáct dnů to už sem potom přiběhnul už sem nedělal na střechách ale na šachtě at' prostě vidí, že se snažím vydělávat manuálně a že chcu jako do budoucna jet i na dovolenou. Že nechcu být jenom ve Frýdku Místku nebo okolí jo a domů jo, to zas ne. Chtěl sem jít trošku dál, ale družka se rozhodla tak, jak se rozhodla a že chce být sama a já sem se prostě snažil celou tu dobu udělat radost jo nosit kytky. Ne že bysem ju nějak bil jo abyste si nemyslela, že se stalo něco špatného, že prostě že byla nějak nad, prostě že měla nějak být sama tak sem si řekl, že ju prostě nebudu držet násilím u sebe doma, řekl sem ano dobře tak běž. Jo, komu je psáno, tomu je dáno, tak at' prostě de.

Měli jste teda děti spolu?

Ano

Kolik dětí?

Dvě. Dvě děti spolu to sem za ně rád, že sou jako chtěné ne že mi podklouzly kolena a že sem prostě mávl rukou a že prostě ano. Ale prostě sou chtěné oba za to sem též jako rád a další věc že jak mě nechala tak někdo třeba se upije k smrti jo alkoholu nebo tak, já sem si řekl, že chcu mít dítě na sebe napsané. Toho jednoho. Staršího, mít do své péče. Tak sem požádal paní sociální a sepsali sme spolu papír že eeee body jako výhody mé a mínusy tako jo tak co čeho bylo více tomu se i dávalo jakože paní sociální už jako věděla do budoucna čeho se přihlíží ten soudce nebo soudkyně jak to asi přibližně bude dopadnout.

Mhm.

Já sem byl v plusu v tom, že sem měl byt po babičce, dva plus jedna, že malý měl svůj pokoj jo a to eště chodil do školky to měl štyry roky už jako byl ten soud. A družka bývalá byla u svých rodičů, byla, neměla zájem o syna, syn jak sem si ho bral na víkendy tak chodil většinou za mnou. Jak sem ho vracel tak sem musel vymýšlet věci, že jedeme do obchodu, jdeme se podívat tam tam tam a jak sem ho odnášel tak viděl mamku přes okno tak už věděl která bije, že prostě jde k mamce zase znova a nechtěl tam být tak ho musela tahat po zemi aby ho dostala domů. Já říkám nedělej to, normálně mu řekni eee trošku na psychiku že prostě at' nemá uvnitř z toho jelen, že prostě doma něco má nebo že si mu něco koupila, nějakou autodráhu, auto na dálkové ovládání, prostě at' ho netaháš po té zemi, počkej na soud, než bude a je klid.

Pak se to vyřeší.

Pak se to vyřeší no a pan soudce jako byl takový, že prostě ee, že když sem viděl, že sem na OK dole Paskov takže ty alimenty jako na to druhé dítě že mě jako dá rádně. Ale já sem měl sebou takovou složku a to bylo eso v rukávu že prostě všechno ty dluhy co sme si nadělali s družkou jo eeee provianty různé GE money benky, multy servisy, lednička, mikrovlnka, pračka jo všechno, tak sem všechno udělal na sebe splátkový kalendář, po družce sem nechtěl nic, ale všude sem měl splátkový kalendář at' prostě nedojde to k exekuci jo at' vidím že před barákem nějaké auta, že mě zastavujou nálepky na můj majetek. Jo říkám a od toho se muselo odvíjet nějaké ty alimenty. Tak soudce mi jako svěřil dítě do péče, tak se i na to musí brát trošku ohledy, že prostě není to kámen je to kus člověka takový z masa a kostí tak chvíli byla pauza asi deset minut na prošetření toho spisu všeho a bylo to tak, že prostě byl verdikt pan soudce se zvedl a řekl v tom hábitu že svěřuje se syn do péče otce, alimenty jakmile si zaplatím dluhy nebo větší část tak může potom eventuelně se domluvit na splátkovém kalendáři, družce těch alimentů a ze vším všudy jenom at' to zkrátím že alimenty nebyly stanoveny žádné protože dítě má jedno ona a druhé mám já, to starší o něho se starám jo jak nejvíc můžu nejsem stoprocentní otec, ale snažím se jim být.

Takže máte dva kluky?

Dva kluky no. To je vše co můžu takto...

Mhm dobře. Takže můžeme přejít k další fázi. Jak jste se dostal do azylového domu?

Jak sem se tu dostal? To už bylo poslední východisko.

Vy jste říkal, že jste měl ten byt po té babičce.

Ano měl sem byt po té babičce, ale to nebyl můj vlastní, že sem nájemní smlouva byla psaná na mě, ale měl to pán, který nájemce, pan pronajimatel byl přímo z toho bytu a měl dvě starší holky, kterým chtěl eventuelně ten byt jim dát nebo darovat nebo prostě chtěl aby měly ony ty dcery jeho ten byt tak ani se mu nedivím tak já sem byl nejslabší kousek z celého toho baráku jo, že prostě už si vymýšlel různé věci že vodné, stočné jak se mělo platit tak neměl takový papír ohledně družstva, ale měl to vytištěné sám, kostičky si udělal kolik mám platit vodné, stočné a ušil na mě prostě takové chytáky podepiš mi to, podepiš mi to až to došlo k tomu že sem se musel vystěhovat.

Takže jste o to bydlení přišel.

Ano tak sem o to přišel, tak sem si scháněl byt z RPG, ale byl to byt že jediný byt, který byl volný tak to bylo RPG tři plus jedna. Cirka 72 metrů čtverečních, nájme 8900,-. Jo a to sem jako nemoh utáhnout ze svýma peněžama co sem měl tak sem to jenom byla otázka času kdy z toho bytu odejdu. Tak sem jediné poslední východisko bylo tady v Jičíně.

Mhm. A jak jste se dozvěděl o tomto azylovém domě?

Eee paní sociální co se týče dětí ve Frýdku Místku...

Vám poradila, co máte dělat?

Protože u nás ve Frýdku Místku sou azylové domy, ale jediné matka dítě

To je ten problém, že většinou je to matka dítě že?

Ale ne ale ne otec.

Mhm takže jste se dostal tady s tím vaším synem. Byl to první pobyt v azylovém domě? Nebo už jste někdy byl v nějakém jiném?

Ne poprvé.

A jak dlouho tady jste?

Od dvacátého. Asi měsíc ne celý.

Tak to jste tady krátce. A jak jste si tady zvykl?

Jako snažím se at' vidí v očích tady, co jsou paní moje klíčnice co mě má jako na starost plus další její kolegyně, at' prostě vidí na mě, že prostě nejsem nějaký takový, že jenom tu ležím nebo sedím nebo, že odnesu malého do základní školy a přijdu tu a idu si lehnout ba naopak ještě se snažím říkat, že prostě co chtěou, jestli nechcou s něčím pomoct nebo tak se jezdí jako s nějakým nábytkem a tak se snažím jako co nejvíc pomáhat.

Takže zaměstnání teď nemáte?

Zatím ne.

Jaké pozitiva vidíte na bydlení tady. Co se vám tady líbí?

Že tu mají takovou naději pro lidi. Nebudu mluvit jenom pro sebe, ale pro lidi nebo rodiny tak to řeknu ať sem přesnější, pro rodiny ať si udělají sami ne cíl, ale cíle za kterým si chtějí jít.

A nějaké negativní věci tady jsou?

Dá se říct, že nemusím o tom tak déle přemýšlet a negativní věci nebo mínusy žádné.

Mhm tak to je fajn. A vztahy se zaměstnanci máte dobré?

Ještě jsem nebyl s nikým ve křížku a ani sem nebyl ve křížku tady se spolubydlícíma takže to je taky všechno plusové.

Jste tady zatím ještě krátce, ale je něco co jste se tady naučil?

Jenom takové ty, prostě zamyslel jsem se tady nad sebou prostě člověk si musí šáhnout až na to samotné dno aby se prostě od tamtud odrazil a udělal si své cíle, které, za kterými půjde a zařídí si všechno podle sebe, aby byl prostě klid všech stranách ohledně rodiny, ohledně sociálních pracovníků a prostě tady jo se snažím ať je všechno tak jak má být.

Nějakou partnerku momentálně máte?

Stále sem sám.

A s tou předchozí vycházíte dobře?

Vycházíme dobře, protože pan soudce řekl, že chce ať je klid na obou stranách, ať sou děti pospolu aji na obyčejném hřišti, ať nevidí, že se druh družka spolu hádají nebo takhle jo, že ať je všechno v pořádku a tady tohle se dá se říct, že snažím o to ani nejsme spolu nějak v křížku to bysem nechtěl, abysme byli spolu v křížku, ale naopak v dobrém.

A jak vidíte svojí budoucnost? Co byste si přál?

Co bysem si přál? Mít byt jedna plus jedna ať má syn vlastní pokoj, svoje teritorium. Já aby sem měl práci, vydělával dá se říct těch 15 000 nebudu přehánět nějakých dvacet třicet, ale ani míň tak rozmezí patnáct tisíc měsíčně, ať v té práci vycházím s každým zaměstnancem plus vedoucím nebo s paní vedoucí a ať mám zaplacený nájem každý měsíc co se týče poukázek ať mám všechno prostě zaplacené, tak jak to má být a to je asi ať malý

navštěvuje základní školu , at' má známky, at' není z něho nějaký anštajn, což ani možná nebude, ale at' se pohybuje v rozmezí jedničky, dvojky, trojky aji ta čtverka může být.

Takže děkuji moc, mějte se hezky a at' vám všechno vyjde. Nashledanou.

Vám at' se taky daří. Nashle.

4 uživatel pan Jaromír, 61 let, žil dlouho na ulici. Hodně odbíhal od tématu.

No já mám jako ještě pět sourozenců, nás je šest aaaa rodiče už nežijou. 34 otec a matka 32 jako to a nás bylo sedm, jeden bratr umřel kdesi to....a dělali sme v zemědělství v kravíně, v JZD jako no

Mhm.

A také všelijaké případy. A kamarády sem kdysi neměl až potom jak sem byl dospělý 22 nebo 24 roků tak sem se skamarádil s děvčatama, ogarama a také ty no. A pak učení mi taky nešlo jenom do šestky sem došel jako to a pak sem šel dělat od patnácti roků, sem nebyl vyučený jako to tak sem šel dělat do toho kravína kdesi cosi to do JZD jako to a tak sem se tam otrkal v tom JZD jako to ty kamarádky staré a i také to co sme to jako se seznámili kde co představili kdesi cosi to že a také to no....a doma sme všechno měli prasata, kačeny, husy a všechno tak králíky a také všelijaké případy...a jináč sme dělali v tom JZD v tom kravíně a soboty, neděle sme dělali, svátky nepřetržitý provoz a všelijaké ty no a teď já mám ještě pět sourozenců, ale nikdo mě nechce. Mají vnoučata zase další děti zas to...

A vy máte děti?

Nemám, já sem starý mládenec. No takové ty no....

Dobře. Tak a jak jste se vlastně dostal sem do azylového domu?

Tak já sem neměl kde bydlet no jako to.

Proč jste neměl kde bydlet?

Protože sme se s kamarádama pohádali

Vy jste nejdřív bydlel u rodičů a potom jste od nich odešel?

Ne oni umřeli, no a potom sem tam eště s bráchů bydlel....mám nejstaršího bráchu 68, 69 let měl teďkom v únoru a já 61 teď v březnu čtvrtého.

Ano, tak to gratuluju.

No šak jo, děkuju no...a tak sem všelijak přežíval a kde co zkamarádil a všecko...

Bratr vás tam teda nechtěl? Vy jste bydlel s ním?

Bydlel. A udělali sme chybu. On bere velký důchod, jako tak sem měl jako právo na ten důchod nebo taků špinavů prácu radiátory a také ty všecko možné no, co bylo potřebné. V autopalu pak dělal nebo kde a takové všelijaké věci. No a potom sem...se potuloval s kamarádama kdesi cosi se aji vypilo jako co bych zapíral no, jako pije se všecko no jako to ...

Mhm, takže měl jste kde bydlet? Nebo jste se spíš potulovali s kamarády?

Potulovali sme se venku no a tak sme ti kamarádi po nádražích a tak kde co po obchodňáku a ještě některý ti jezeďáci tam eště žijou ti staří 76 nebo 70 nebo tak mi pomáhali, jídlo mi dávali a nebo co eště prostě vám řeknu paní že co se mi stalo já sem tak kdysi u té lékárny bývalé jako bydlel též, jako kamarády sem tam měl, ne kamarádky a pili sme, kuřili sme. Dvacet roků sem nekuřil a teď hulim jak fabrika. A jedna učitelka taková eště žije no ona mě aji učila aj kdesi cosi to a do té šestky sem dolezl, z češtiny sem měl pětku a z ruštiny trojku. A dneska neumím paní rusky promluvit jako to a také všelijaké případy a potom rodiče zemřeli a brácha jako to žil eště no a eště u baráku sem měl i kravín jako to...padesát, šedesát metrů. Já sem po celým Suchdole dělal, 27 roků sem tam dělal. Na vojně sem nebyl modrů knížku sem dostal a všecko také všelijaké příběhy no. No a já říkám proboha jako však to doufám, že to neřeknete v JZD každý sme se bili malé kolektivy, velké byly to tak aji to mléko sme si vzali nebo šrot a já říkám bráchovi ty děláš zedničinu pokrývač je vyučený, ale zedniclů prácu uměl dělat dobře všecko to, pět roků bude mrtvý no...oběsil se no, kvůli ženské, vám to řeknu co bych to to...No a to má být všecko k tomu no....No a tak sem tady žil no a tak sem kamarády měl a kamarádky

Takže jste byl na ulici?

Na ulici sem byl potom to no, tak eště sem s tým bráchů bydlel jako, ale udělali sme chybu, že sme si ten barák mohli koupit. No a my sme enom tu už sem nepracoval v JZD potom sem přišel na obecní úřad na výbor do Suchdolu tak sem nahlásil, že už nemožu jako vydržet a odsad' mě poslali na sociálku no, na pracák a na sociální to. Tak dostávám tu sociální no.

A oni vám řekli o azylovém domě?

Řekli mi no taky tam paní Hrabovská ta starostka.

Aha takže jste se sem pak dostal? Nebo jste byl na noclehárně?

Dostal no a já si říkám ta paní Hrabovská přišla a byli sme s kamarádů ...doufám, že to neřeknete...jako to že Hoblíková se jmenuje a byla vdaná na Slovensku jako to a říkám no kupili sme si dva litry vína za 35 korun a půl flašky sme vypili a Pavla mi říká Deš tam na ten výbor nebo co, říkám no idu no ale půlku flašky sme vypili tak potom eště sme šli to dopít jako to a nepoznala to paní starostka. No možná že to aji ze mě táhlo, ale nic mi neřekla ale svoje si myslí no oni sou z dvojčat jako no a jak ta kdysi dělala kopala řepu ta její sestra a potom vyučila se doktorkou. A dělá šéfku v Odrách jako.... Paní doktorku jako. No a ona má dva syny a ta druhá dvojče má dvě dcery. Jako také ty všelijaké případy...no určitě a půjde tam a já sem si myslel, že ona mě odveze autem no a já sem tam přišel eště potom říkám Pavlo počkej zbytek vína eště sme dopili a já sem šel na ten obecní úřad, oni jako mě pozvali na pohovor a kdesi cosi říkala tady to nemůžete venku spát pršelo, sněžilo a sem rád tady.

A jak dlouho jste tady už?

No už měsíc.

Měsíc? Tak to jste tady krátce.

No krátce jako.

Mhm. A jak se vám tady líbí?

Výborně.

Je to tady určitě lepší než na ulici že ano?

Ano, že mám postel, že mám peřinu všechno jídlo jakési to si objednáme nebo peníze bereme no, jako tak si něco koupíme tady kamarád nebo já.

Vaříte si taky?

Tak vařit si taky vařím, ale většinou tady kamarád. Já umím vařit ale málo. Ale umím něco, co si potřebuju udělat. Takové všelijaké ty.

Takže se vám tady líbí?

No líbí no tak já sem rád, že sem pod střechou. Ano tak by to bylo tak všechno....tak ode mě.

Ještě se vás chci zeptat, jak vycházíte tady s lidmi?

Ale cigáni mě rozčilujou

Jak to?

kvůli penězům. Abyste věděla. Ti by jenom chtěli všechno

A vy berete nějaké dávky?

Jo beru 3410 korun.

Hmotnou nouzi?

Ano Hmotnou nouzi. A udělali to vám ještě řeknu. Já sem byl půl roku bez peněz ty kamarády, kamarádky staré ještě tak mi dávali aji stovku aji padesát korun aji samozřejmě sem si koupil aji víno jako 35 korun stálo to víno a mi pomáhalo jako. A ta paní jedna ještě žije 77 roků bude mít, dělala v kravíně, prasečáku také ty a to přišla to že když nemáš nic tak já ti pomůžu já jí tykám jako.

Mhm.

A ještě má jako manžela no, dvě děti no a její dcera má čtyry dcery jako no. Je hodná jako. Pracovala též v JZD. Kdesi cosi to no a ta mě hodně pomohla a nic nechtěla jako. Jako říkala, že to nechce vrátit nebo něco. Že prý já nic od tebe nechcu. Ty tak nemáš to...aji mi domlouvala...a nepij to víno jo, jako paní Věrka Kunčarová se jmenuje.

No však tady nemůžete pít že?

Tady vůbec, tady to hlídají. A nepijeme vůbec nic.

A dá se to taky zvládnout.

Dá se to zvládnout všechno no...Aji jídlo nám dají aji všechno.

Ještě se vás chci zeptat, jak si představujete svojí budoucnost?

Východisko pro mě není no jako to no, rád si holduju, užívám kdesi cosi, to víte a furt enom v tem baráku, jako raz začas dobře, ale pořád nejde to však. A já sem mu nabízel kamarádkovi tam sou nějaké byty volné jestli oni to jako jak je to volné tak obecní úřad to hned...to víte vydělávají na tom. 3900 není to velký nájem a dva to by nám to vyšlo no. Ale tam je problém abychom to platili a nepili. A zas sme na té ulici. To už by se dalo nějak zařídit, ale

A vy nejste z Jičína?

Ne já Suhdol nad Odrou. 56 roků sem tam bydlel. Já sem se narodil v Hošťálkovicích brácha nebožtík, já a sestra Helena. Ta bydlí v Popradě ta má štyry děti, je vdova už a vnoučata už má nějaké.

Takže se s nimi nestýkáte?

Nestýkám. To je daleko do Popradu. A Marta má též, brácha ten Jaroslav je v Bratislavě 69, ona 68 bude mít v srpnu, on měl v únoru, já v březnu a Marta v srpnu.

Tak vám děkuji.

5 uživatel pan Čestmír, 48 let, štíhlý, menší, nosí brýle, málo mluvný, vystudoval průmyslovku, pracuje.

Co mi o sobě řeknete? Povíte mi, kde jste se narodil?

Tady v Novém Jičíně sem se narodil bydlel jsem tady a bydlím ještě jako a co jináč manželka mi umřela tak sem chlastal daloby se říct že... tak sem potom jel do Anglie přes agenturu tam sem byl rok že si něco vydělám, ale bohužel agentura si brala víc peněz, takže prakticky mi nic nezbylo....tak sem přijel zpátky, neměl sem kde jít tak sem šel tady. Do toho azylového domu.

A jaké jste měl dětství?

Krásné.

Měl jste nějaké sourozence?

Ano dva – sestry.

Nějakou školu jste vystudoval?

Ano střední průmyslovou.

A pracoval jste...

Pracoval sem v MS technik na výstupní kontrole, potom tak různě sem pracoval všude možné a teďka poslední sem sehnal je tomu 14 dní práci u Autopal. No a tak se snažím jako prostě zaběhnout se a prostě život jde dál a chcu ten život prosě....co sem ztratil tak chcu znova nabýt. Dalo by se říct. To je takový cíl můj. Jako mít svoje bydlení, svůj klid...

A děti máte?

Mám čtyři. A též jako jestli se chcete zeptat. Též mě zvali, jako tatko, pojd' k nám, ale já ne, každý máte svoje soukromí nebudu vám tam rušit, každý at' máte svoje. Já sem sám říkám pro samého člověka stačí málo.

Taky jste byl na ulici?

Jo jo.

A o azylovém domě jste se jak dozvěděl?

Od kamaráda. Mě říkal já už sem tady byl v roce 2013, ale jenom chvílku asi týden.

A jak se vám tady líbí?

Je tu dobře. My sme tady kdysi bydleli dole.

Na noclehárně?

Jo tady dole. Je tu příjemně aji paní sou tady příjemné všecko. Tak jasné jako třebaš pivečko si dáme třebaš ve městě, že tak neříkám, že nepijem, si dáme jako to pivko není problém nemůžem tady přijít namazaní

A jak vidíte vaší budoucnost?

Jak sem říkal. Já chcu jít kupředu, já chcu jít kupředu.

Myslíte si, že tady vám to k tomu pomůže?

Ano ano takový rozjezd dalo by se říct. Jako třeba ty čtyři tisíce ten podnájem kdyby to vyšlo tak to je ideální, krásné to není zase tak vysoká částka. Tak všechno chce čas, to nejde všechno rychle rychle jako neuspěchat všecko. My sme mladí lidé.

Kolik vám je let jestli se můžu zeptat?

48.

Dobře tak vám děkuji za rozhovor.

6 uživatel, pan Pavel, 45 let, malý s brýlemi, odbočoval od tématu, žije v azylovém domě se svojí matkou.

Mohli bychom začít od vašeho dětství?

Od dětství sem byl většinou venku.

Kde jste se narodil, kde jste bydlel?

Daleko, na Slovensku sem se narodil, na Moravě bydlím už nějaký pětapadesáte pětachtýřicet let.

Měl jste nějaké sourozence?

Mám dva.

A co rodiče? Vycházel jste s nimi?

Rodiče mám. Teda maminku mám tady a otec už je šest let, devět let mrtev. Měl sem tři sourozence, dva ještě žijou třetího mi auto sejmulo nebo srazilo.

Mhm. Takže bydlel jste na Slovensku.

Ne už jenom tady. Teda tady v Jičíně ne já jsem bydlel v jiném městě.

A kde? Můžu se zeptat?

Kousek odud pětadvacet kilometrů, směr na Opavu. Mezi Fulnekem a Ostravou takže z Bílovce. Já znám ty vesnice.

V Bílovci jste vyrůstal? Byl jste tam od dětství?

Mmmm.

Mhm. Chodil jste tam do školy?

Chodil do základní školy.

A jste vyučen?

Mám. Do učení sem chodil ve Vsetíně.

A čím jste se vyučil?

Dělník rostlinné a živočišné výroby, No zemědělskou práci.

A pak jste pracoval?

Chvilku sem pracoval, pak přišla revoluce sem byl mezi revolucí a tím na vojně

Mhm

To je jako každý kluk většinou v těch osmdesátých letech.

Mhm.

Pomlka

A když jste se vrátil z vojny, tak jste zase pracoval nebo pak už jste nemohl najít práci?

No chvílku sem pracoval pak jak mě nechali na tým na tým po roce sem se vyučil tak že si udělám řidičské oprávnění a potom přišla revoluce a po revoluci už sem nenašel zaměstnání v tým mojim oboru co mě bavilo.

Mhm. A měl jste nějakou ženu? Děti?

To ne.

A kde jste bydlel? Bydlel jste s rodiči?

Jo od malička.

I po té revoluci a po vojně? A jak jste se dostal sem do azylového domu?

Já sem měl kde bydlet, ale sem se nepohodl s jednou paní tak ta na mě poslala městskou policii, sem se pohádal s policajtama...

Vy jste měl svůj byt?

Ne normálně v bytě rodiný byt nebo státní byty. My jsme se s mamou zbourali teda my sme měli bydleti na jednom baráku, ale tam byly strašně vysoké stropy víte..

Mhm

Tam byly skoro pěti metrové stropy tak to nešlo v zimě vytopit tak sme si požádali o druhý byt, teda ne my, ale jeden známý s náma vyměnil byt

Mhm

Takže sme se přestěhovali, ale potom ten byt sme museli opustit, že a ho srovnali se zemí.

A rodiče šli kam?

No otec zemřel a maminka bydlela se mnou na azyláku v Bílovcu pak sme se přestěhovali na kamenáč a z kamenáče sem se ocitl tady.

Mhm takže už jste bydlel dřív v azylovém domě ano? Není to váš první pobyt tady v Jičíně v azylovém domě?

Tady to je první.

Ale bydlel jste jinde v azylovém domě ne?

Ne ne tomu se říkalo azylák...

Jo ale byla to ubytovna?

No no no

Jak jste se o azylovém domě dozvěděl?

Já sem chodil za jednou kurátorkou a ona mi říkala, že z městského úřadu že se mi pokusí najít byt, jenomže já sem našel byt tam sem měl zase kamarády, kteří mi dělali problémy tak to..

Jak jste si tady zvykl?

Já docela dobře. Já celkem rychle já sem takový atypický typ že ...

Jak dlouho tady jste?

Tady? No jestli tu vydržím do července tak to bude rok. Nějakých osm měsíců už tu otravuju.

Jak tady vycházíte se zaměstnanci a s ostatními lidmi?

Tak někdy se to pohádá, tak tady s klukama zatím vycházím dobře, protože oni mě tady trošku i zasvětili.

A vy jste na začátku rozhovoru říkal, že jste tady v této místnosti sedával? Takže vy jste nejdřív byl v noclehárně?

Mhm.

Jo takže nejdřív vaše cesta vedla sem do noclehárny a až se uvolnilo místo na azylovém domě tak jste se dostal tam?

No...

A co tedy ty vztahy se zaměstnanci?

Ale jo sou tu dobří lidé a někdy mají též ty svoje úletové dny. Já se dokážu třeba... nesnáším, jak mi někdo přepíná televizi a je tam někdy dobrý film a přepne to třeba na něco jiného co vůbec kolikrát nikoho ani nezajímá.

Co se vám tady líbí na azylovém domě?

No že tu je takový klid docela. Že sice není to tak jak svoje bydlení že jsou tu nějaká ty pravidla, které se musí respektovat, dodržovat...no jinak sem docela spokojený.

Takže jako trošku menší negativa byste viděl ta pravidla?

No. No já sem nikdy nevařil, jako uměl sem uvařit jo, třeba takové ty blbosti jako brambory udělat opékané nebo salát, párek nebo něco to sem uměl a tady už umím. Tak dneska byla mamka venku sme předevcírem kupili buček sem to nechal v okně, bo já mám okno z druhé strany, já nemám mříže víte že já mám ...

A vy tu jste i s maminkou?

No...

Mhm. A vy máte kolik let?

Hodně...dvě štvěrky vedle sebe. Ale připadám si, jak kdybych měl osmnáct.

Ted' momentálně žádné zaměstnání nemáte?

Ne ne ne, ale mám u sebe telefon a kolikrát jak je tady kolega na službě tak mu řeknu, že potřebuju to a on řekne tak deme se podívat, co sem tady sem si našel pět zaměstnání a všude mi říkali, že mi zavolají. Už sem byl dvakrát na pohovoru ale bez úspěšně, ted' mám, čekám v pondělí nebo v úterý že mám jet po republice sekat jako práci, sekat trávu a tak... čekám, jestli mi zavolají nebo nezavolají, je to těžké s tou prací.

Zatím berete jenom dávky ano?

No.

A jak vidíte svojí budoucnost?

Jak může člověk vidět svojí budoucnost...já sem si vždycky přál, že bych si udělal řidičák a začal bych jezdit po světě. Mě strašně baví ježdění. Já sem právě jak sem se vyučil tak sem šel na brigádu na ten statek jako pro ten statek sem se vyučil šel sem na brigádu, z brigády si mě tam už nechali na smlouvu, pak sem šel na vojnu, po vojně sem se vrátil, šel sem si dělat řidičák jenomže nebylo tolik peněz na to tenkrát všechno bylo jiné a než sem začal dělat řidičák tak přišla ta revoluce no během vojny přišla ta revoluce, pak přišly ty privatizace všelijaké a podniky pokrchovaly a pak už sem si neudělal řidičák. Tak ještě bych sice mohl ale peníze nejsou. Jinak jako sem říkal jako já sem jezdil dvanáct roků mám odježděných s traktorem a to sem se nebál (smích) to sem, sme skulovali slámu, kámoš se zbral, říkám kam deš...ty víš kam du pít utekl mi do lesíka, přišel šéf a říká kde je ten traktorista. Říkám šel do lesíka...že prý má nějaké problémy se žaludkem tak já přijedu za hodinu. Přijel za hodinu, kde je, říkám, ted' tu byl, ted' se mnou udělal jedno kolečko a zas utekl. Tak mu řekni, že jak bude mít výplatu, že je o tři stovky chudší. Že mu uberu prémie. Ale v pohodě pak přišel a říká, tys mě neřekl, že sem chudší o tři stovky. Já říkám. Já sem na to úplně zapomněl. No taky že jo, ale to byl dobrý kamarád my sme ve dvojko postavili zahradní chatku z toho jak byly ty unimo buňky stavební.

Mhm.

Tak to ze statku odkoupil za pěti stovku...sami dva sme to postavili za měsíc a půl.

Tak to jste byli šikovní....tak já vám děkuju za rozhovor, ať se vám daří a mějte se hezky, nashledanou.

Jo jo nashledanou.

7 uživatel pan Cyril. Trochu mentálně postižený, byl týraný svým bratrem. Málo mluvný.

Začneme od vašeho dětství. Kde jste se narodil, kde jste bydlel? Rodiče, sourozenci.

Já sem býval na lesním, potom rodiče umřeli a tak brácha toho trochu zneužil že, potom sociální pracovnice že tak to potom šlo čím dál horší.

Jak to?

No tak nás týral tak to sociální pracovnice vzala do ruk, no a tak....už to šlo. Jinak sem se narodil v Novém Jičíně tady

Takže jste pak bydlel v dětském domově?

Já sem býval první v Loučné, potom Sobotím a potom Dřevohostice no. Tak nějak.

Mhm. A u koho jste bydlel?

Já sem byl první u otca že, co eště žil tata s mamů že a potom už nežili no...potom si nás brácha vzal a potom toho zneužil.

Mhm.

Přišla sociální pracovnice a už to bylo.

A kdy přišla tak, kam vás dala?

Tady na azylový dům že. Říkala tak buďte tam, že já už to nějak udělám že.

Před tím jste tedy bydlel s bratrem?

S bratrem no ale tak on toho zneužíval.

Zneužíval? Ublížoval vám?

No ublížoval no, já sem to říkal té sociální pracovnici co tam byla že.

Mhm. Sociální pracovnice vás tedy poslala sem do azylového domu?

No do azylového domu.

Jak dlouho to je? Jak dlouho jste tady?

Už dlouho asi myslím tak asi nějak kolem dubna, července to nějak tak bylo.

Mhm. Rok to bude ano?

Rok no.

A navštěvoval jste nějakou školu?

Ne ne ne ne ne nechodil

Jak se vám tady líbí v azylovém domě?

Dobře.

Co se vám tady líbí?

Tož kamarádi že

Jak vycházíte se zaměstnanci?

Dobře no.

I s ostatními lidmi

Jo.

Rozumíte si?

Rozumím.

Je tu něco, co se vám tady nelíbí?

Neeee

Naučil jste se tady něco?

Tak jo já chodím do těch dílen že no tak to se dá eště že.

Zaměstnání nemáte?

Neee.

Berete nějaké dávky?

Jo jako to tady mám na vrátnici.

Co byste chtěl do budoucna? Byl byste rád tady?

Byl no.

S tím bratrem se někdy vídáte?

Ne ne ne

Jste rád že ho nemusíte vidět asi že

Nemusím přesně tak.

A chtěl byste bydlet sám?

Jo to jo. To by šlo no.

Jste poprvé v azylovém domě?

Poprvé.

A bratr za to že vám ubližoval dostal nějaký trest?

Nedostal zatím ne.

Dobře tak vám děkuju za rozhovor a ať vám vše vychází, nashledanou.

Jo jo. Nashledanou.

